

**OSMANIA UNIVERSITY
LIBRARY**

19618

Call No. K 88 ..... R 71 H .....

Name of Book... 'అక్షరాల' .....

Name of Author... పి. వి. నరసింహారావు .....

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198618
I

UNIVERSAL
LIBRARY

ಹನಿಗಲು

(ಒಂದು ಚಿಮುಕು)

ಬಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

“ ಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ
ಕಣ ಕೂಡಿದರೆ ಕಲ್ಲು ”

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ

೧೯೩೩

(ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸರ್ವಸ್ವಾಮ್ಯವೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿಗೇ ಸೇರಿದೆ)

ಪ್ರವೇಶ

ಬದುಕನ್ನು ತೇಲಿಸಲು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಅನಂತರವಾದ ಕೆಲಸ ಕೋಲಾಹಲಗಳ ನಡುನಡುವೆ ಅಮೃತಸಮವಾದ ವಿರಾಮಗಳು ಆಗಾಗ ಸಿಗುವುದುಂಟು. ಅದುವರೆಗೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಗೆಗಣ್ಣು ಆಗ ತೆರೆಯುವುದುಂಟು. ಅಂತಹ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿನ ಜಗತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಚಿತ್ರ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಮರುಬಿಂಬಿಸುವುದುಂಟು.

ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಕಟ್ಟು! ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಮಸಿಪಾತ್ರೈ! ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲೇಖನಿಯ ಕುಂಚಿ! ಕುಂಚಿಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಜಗುಳಿದ ಹಸಿಗಳು—ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಚಿತ್ರ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯ ಮರುಬಿಂಬಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳು.

ನೀಲದಿಂದ ಬಿಳುವ ಹಸಿಗಳು—ಯಾರ ಮನೆಯ ಮುರುಕು ಸೂರನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಯಾರ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಯಾವ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಫಲವತ್ತು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲ ಯಾವ ಹೊಳೆಯನ್ನೂ ಉಕ್ಕಿಸಲೆಂದಾಗಲಿ ಬಿಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಳುವುದು ಅವುಗಳ ಧರ್ಮ. ಸಲುವು ಬಿಳುವುವು. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಹಸಿಗಳು ಕೂಡ.

ಹಸಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು, ಫೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು, ಕ್ರೂರವಾಗಿರಬಹುದು, ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು.

ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಚಿತ್ರವ್ಯಾಪಾರಚಕ್ರವೂ ಒಂದು ಕುಲಾಲ ಚಕ್ರವು.

ವಿವರ

	ಪುಟ
೧ ವೊಡಲನೆಯ ಹನಿ	೧
೨ ಏಕಾದಶಿ	೨
೩ ಎಡಬಿಡಂಗಿ	೪
೪. ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆ ಚಿಕ್ಕರಂಗರಾಯರು	೬
೫ ಜಮೀನುದಾರರ ಧರ್ಮ	೮
೬ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು	೧೦
೭ ಬಡವರಾಧಾರಿ	೧೨
೮ ಶ್ರಾದ್ಧ	೧೪
೯ ಅಯ್ಯೋ ವಾಪ!	೧೬
೧೦ ಫಲಿತಾಂಶ	೧೮
೧೧ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ನ್ಯಾಯ	೨೦
೧೨ ಕ್ಷಮೆ	೨೨
೧೩ ಸಿರಿಪುರದ ಸರಕಾರ	೨೪
೧೪ ಗೋಕುಲ	೨೫
೧೫ ' ' '	೨೭
೧೬ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ	೨೮
೧೭. ಅವ್ಯಕ್ತ	೩೦
೧೮. ಪರೀಕ್ಷೆ	೩೨
೧೯. ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ	೩೩
೨೦. ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ—	೩೫
೨೧ ನನ್ನ “ಹಾಬಿ”	೩೭
೨೨. ಸರಿ ಮತ್ತೆ!	೩೯
೨೩. ಸಂಕಲ್ಪಸಾಧನೆ	೪೧

೨೪. ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯ ಜುಟ್ಟು !	....	....	....	೪೩
೨೫. ಅನಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಶನೀಶ್ವರ ಗುರಿ	....	....	....	೪೫
೨೬. ಕಂಬಿ ಕಿತ್ತ ಕೃಷ್ಣವ್ವ !	....	....	....	೪೭
೨೭. ಆರು ದೋಸೆ ಆರು ಇಡ್ಲಿ ಆರು ಕಾಫಿ	....	....	....	೪೯
೨೮. ತಣ್ಣ ಗಾಯ್ತು !	....	....	....	೫೦
೨೯. ಕಾಫಿ ಹೋಟಲು ನಿಂಗವ್ವ	....	....	....	೫೩
೩೦. . . . ಆ ಮೇಲೆ ?	....	....	....	೫೪
೩೧. ಹಳ್ಳಿಯವಳು	....	....	....	೫೬
೩೨. ಗಮಾರ	....	....	....	೫೮
೩೩. ಯುನೀಕಸ್ತ್ರ	....	....	....	೬೦
೩೪. ಬೇಸ್ತು ಬಿದ್ದ ಸೀನಿ !	....	....	....	೬೨
೩೫. ಸೀನಿಗೆ ಏಕೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು ?	....	....	....	೬೪
೩೬. ಸೀನಿಯೂ ಶಾಕುಂತಲವೂ	....	....	....	೬೬
೩೭. ಸೀನಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದುದು	....	....	....	೬೮
೩೮. ನಾವಿರುವ ಬದುಕು	....	....	....	೭೦
೩೯. ಹಸು	....	....	....	೭೨
೪೦. ತಾನುಂಟೋ ಮೂರು ಲೋಕವುಂಟೋ	....	....	....	೭೪
೪೧. ತೃಪ್ತಿ	....	....	....	೭೫
೪೨. ಪುರಾಣದ ಬದನೆಯಕಾಯಿ	....	....	....	೭೭
೪೩. ನನಗೆ ಏಕೆ ಮೆಚ್ಚು ?	....	....	....	೭೮
೪೪. ಒಂದು ನೆನಪು	....	....	....	೭೯
೪೫. ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯವಿದು	....	....	....	೮೦
೪೬. ಶಾಸ್ತಿ !	....	....	....	೮೧
೪೭. ಹೊಲತಿ	....	....	....	೮೨
೪೮. ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತು	....	....	....	೮೪
೪೯. ಕಾವ್ಯ	....	....	....	೮೫
೫೦. ಒಂದು ಹನಿ !	....	....	....	೮೬

ಹನಿಗಳು

ಹನಿಗಳು

ಅಂತೂ ಆ ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಕೈಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಆ ಮುದ್ದಾದ ಕುರಿ ಮುರಿಯು ಬರಿಯ ತಪ್ಪಿನ ಮುದ್ದೆಯಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದವನೊಬ್ಬನು ಆ ಮುರಿಯನ್ನು ಕಂಡು “ಎಂತಹ ಮುದ್ದು ಕುರಿ” ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಸಾಕಿದನು.

ಅಷ್ಟು ಮೃಗಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಿನ ಕುರಿಯು ತಪ್ಪಿನ ಮುದ್ದೆಯಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿಗಾದರೂ ಅದರ ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತಷ್ಟೆ!

ಅದೆ ಸಾಕು.

ಏಕಾದಶಿ

....ಹೇಳೋ ಬೇಗ. ಸ್ವೂಲಗೆ ಹೂತ್ತಾಯಿತಲ್ಲೋ! ಹೇಳೋ!

ಗುರುದೈವಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ

ತರುಣಿಗೆ ಪತಿದೈವಮುಳಿದ ಮನುಜರ್ಗಲ್ಲಂ

....ಹೇಳೋ....ಎರಡೂವರೆ ಆಯಿತು....ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ=ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ,
ಗುರು=ಗುರುವು, ದೈವಂ=ದೇವರು; ಪತಿ=ಗಂಡನು.....ಮೂರು
ಹೊತ್ತೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಹೇಳಿಕೊಡಬಾರದೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ!
....ಹೇಳೋ!....ಪತಿ=ಗಂಡನು....

....ಬನ್ನಿ ಪಾತಮ್ಮ ನವರೆ! ಊಟಾ ಆಯಿತೆ? ಏನಡಿಗೆ?....ಹಾಂ!
ಇವತ್ತು ಏಕಾದಶಿಯೆ!....ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಏಕಾದಶಿ!....ಯಾಕೆ
ಅಂತ ಕೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲ ಪಾತಮ್ಮ!....ಏಕಾದಶಿ! ಅಯ್ಯೋ! ಊಟ ಆಗಿ
ಹೋಯ್ತಲ್ಲ ಪಾತಮ್ಮ!....ಅಯ್ಯೋ!.....

....ಏನು ಅಂದರೆ! ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕ್ಲಾರಕ್ಕೆ
ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿರಲ್ಲ, ಏಕಾದಶಿ ಅಂತ ಬೊಗಳಬಾರದಿತ್ತೆ!....
ಅಯ್ಯೋ! ಏಕಾದಶಿ! ಊಟ ಆಗಿಹೋಯಿತು! ಅಯ್ಯೋ! ಏನು ಪಾಪ
ಬರುತ್ತೋ! ಯಾವ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀನೋ! ದೇವರೆ!.....

....ರೋಗ ರೋಗ ಅಂತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೀರಲ್ಲ, ಏಕಾದಶಿ ಅಂತ
ಬಗಳಬಾರದೆ! ನಿಮಗೇನು ಆಚಾರವಿಲ್ಲ, ವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲ! ಇದ್ದರೆ
ನಿಮ್ಮಂಥ ಗಂಡ ಇರಬೇಕು!....ಅಯ್ಯೋ! ನರಕ! ಅಯ್ಯೋ!....ಎಲ್ಲಾ
ಹಾಳಾಗಿಹೋಯ್ತು!.....

....ಹೇಳೋ! ನೀನು ಬೇರೆ ನನಗೆ! ಹೇಳು!....ಪತಿ=ಗಂಡನು,
ತರುಣಿಗೆ=ಹೆಂಗಸಿಗೆ....ಏಕಾದಶಿ ಅಂತ ಬಗುಳುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಬಂದಿ
ತ್ತೋ ಇವರಿಗೆ!....ತರುಣಿಗೆ=ಹೆಂಗಸಿಗೆ, ದೈವಂ=ದೇವರು....
ಅಯ್ಯೋ! ಏಕಾದಶಿ!.....

ಎಡಬಿಡಂಗಿ

ಬರಿರುಮಾಲು ರಾಮರಾಯರು ಪತ್ನೀವೃತ್ತಸಮೇತರಾಗಿ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಜಿಜಯವಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗಾಡಿಯ ಬಳಿ ಕುರುಡನೊಬ್ಬನು ಬಂದು “ದರುಮ ಸೋಮಿ!” ಎಂದ. ರಾಯರು ಪಂಚೆಯ ಚರಿಯನ್ನು ತೀಡುತ್ತ “ಸೂ—ಮಗನೆ! ಧರ್ಮವಂತೆ ಧರ್ಮ! ನಾವು ಧರ್ಮ ಎಂದು ಕೊಡುವುದು ಈ ಸೂ—ಮಗ ಜೀಡಿ ಹೊಡೆಯುವುದು! ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಹೋಗು!” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು.

“ಒಂದು ಕಾಸು, ಸೋಮಿ!”

“ಒಂದೂ ಕಾಸೂ ಇಲ್ಲ, ಅರಕಾಸೂ ಇಲ್ಲ! ತೊಲಗು!”

ಭಿಕ್ಷುಕನು ತೊಲಗಿದನು. ರೈಲು ತೊಲಗಿತು.

“ಈ ಸೂ—ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು!” ಎಂದರು ರಾಯರು.

* * * * *

“ಅಣ್ಣ! ಕಾವೇರಿ ಬಂತು, ಕಾವೇರಿ!” ಎಂದು ರಾಯರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಗಿದರು.

“ಕಾವೇರಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಸು ಎಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು ರಾಯರು ಕೇಳಿದರು. ಕಾವೇರಿಗೆ ಕಾಸೆಯುವುದು ಕೈವಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಲುಮಣೆ ಎಂದು ಅವರು ಕಲಿತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಅಣ್ಣ! ನನ್ನ ಕಾಸೆಲ್ಲೂ ಕಾಣೆ ಅಣ್ಣ!” ಎಂದು ರಾಯರ ಎರಡನೆಯ ಮಗಳು ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ಪರವಾ ಇಲ್ಲಮ್ಮ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಸು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಳಬೇಡ” ಎಂದು ರಾಯರು ಕಾವೇರಿ ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೋ ಎಂಬ ಅವಸರದಿಂದ ಗಣೇಶನ ಹೊಟ್ಟೆಯಂತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಹಣದ ಚೀಲವನ್ನು

ಹನಿಗಳು

ಮಡಿಲಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಬೆದಕಿದರು. ಆದರಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಎಂಟಾಣೆ ಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ನಾಣ್ಯವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ರಾಯರು “ತೆಗೊ! ತೆಗೊ! ಇದನ್ನೆ ಹಾಕು!” ಎಂದು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಎಂಟಾಣೆಯ ನಾಣ್ಯವನ್ನೇ ಕಾವೇರಿಗೆ ಬಿಸಾಡಿಸಿ ಬೆಟ್ಟ ಕಡಿದವರಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರಟ್ಟರು.

ಆ ಚೀಲಕ್ಕೆ ವುಸು ಹಣವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮರೆಯಿಂದ ಒಂದು ಬಿಡಿಕಾಸು ಇಣಕಿ ಸೋಡಿ “ಸೋಡಿದೆಯೋ! ಕೊಟ್ಟೆ ನಿನಗೆ ಗತ್ತು!” ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಹಾರಿಸಿತು.

ರಾಯರದನ್ನು ಸೋಡಿದರು. ಬೆಸ್ಪಾದರು. ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅತ್ತರು.

ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆ ಚಿಕ್ಕರಂಗರಾಯರು

“ಲಕ್ಷ ಹೊಡಿಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಬಿಚ್ಚಿದ ಕೈ ಮುಚ್ಚಿದ ಮಹರಾಯ ನಲ್ಲ. ದಾನ ಧರ್ಮ ಎರಡೂ ಅವನ ಕಾಲುಗಳು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ತಿಂದನ್ನ ಅವನಿಗೆ ಬೇರ್ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ದಾನಿ. ಬಹಳ ಧರ್ಮಿ” ಎಂದು ಮೆಹಾ ಸನ್ನಿಧಾನವು ತಮ್ಮ ಖಾಸಸ್ವರದಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆ ಚಿಕ್ಕರಂಗರಾಯರನ್ನು “ದಾನಿ ತಾರಾಗಡಣಭಾಸ್ಕರ”, “ಭಾಸ್ವದ್ಧಾನಾರ್ಕ ಪ್ರಭಾವುಂಜ”, “ಕಾರ್ಪಣ್ಯೋರ್ಣೌಘ ಕಾಳಾ ನಲ”, “ದಾನ ಧಾರಾ ವರ್ಷಿತಾಖಂಡಲ” ಇತ್ಯನೇಕ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆ ಚಿಕ್ಕರಂಗರಾಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳ ದವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮೊನ್ನೆ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮೊಗನ ಉಪನಯನ ಮಹೋತ್ಸವವಾಗ ಬಂದುದರಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಗಂಟೆಯವರ ನೆನಪಾಯಿತು ; ಏನೋ ಅವರ ದಾನ ಹಸ್ತವು ನಮ್ಮ ಪಾತ್ರಹಸ್ತದ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ನಮಗೂ ಸಂತೋಷವ್ರದ, ಅವರಿಗೂ ಪುಣ್ಯವ್ರದ ಎನ್ನಿಸಿತು. ನೆಟ್ಟನೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರು ಬಳಗೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಹಂಗಸಿನ ಒಳಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತು ತಾನಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಂದು ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಏನೋ ತಮ್ಮಂತಹವರಿಂದ ನಾವು ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ಈಗ ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿನಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಔಷಧಕ್ಕೆ ಏನು ಪಾಡುಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ದೇವರೆ ಬಲ್ಲ....”

“ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಯಾವ ಮೂಲೆಗೆ! ಒಂದು ಐವತ್ತಾದರೂ ಆದರೆ.....(ಪೆಠಾರಿ ತೆಗೆದ ಸದ್ದಾಯ್ತು. ಧೈಲಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಶಬ್ದವಾಯ್ತು.) .....ನಿಮ್ಮಂತಹವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲವೆ ದೇವರು ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ! ಆದರೆ.....”

ಹನಿಗಳು

ಒಳಗೆ ಏನೋ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಂತಾಯ್ತು....ಕುರ್ಚಿ ಬಿದ್ದ ಸದ್ದಾಯ್ತು
....ರೂಪಾಯಿ ಚಿಲ್ಲಿದಂತಾಯ್ತು....ಧಟಾರನೆ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆ
ಯಿತು.....ಬಂದವಳು ಹೆಂಗಸು....ಮುಷ್ಟಿ ಹಿಡಿದ ಬರಿಗೈ....ಬಿಚ್ಚಿದ
ತುರುಬು....ತೊಯ್ದ ಕಣ್ಣು....ನಿರ್ವರ್ಣವಾದ ಕೆಳದುಟಿ....ಕೆದರಿದ
ಕುಂಕುಮ....ಬೆವತ ಮುಖ....

ಕೋಣೆಯಿಂದ ಬಂದವಳು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ನೋಡದೆ ಓಡಿಹೋದಳು.

ಮೊಮ್ಮೊಗನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮೂರು ಎಳೆ ದಾರ
ವಾದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ.

ಜಮೀನುದಾರರ ಧರ್ಮ

ತೆಂಗಿನಭಾವಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಊರು. ನಾನು ಒಂದು ಸಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನೆಯವರು ಆ ಊರಿನ ಕಿರುಗುಂಟೆ ಎಂಬ ಕೊಳವು ಸೋಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿ, ನನಗೊಬ್ಬ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಿರುಗುಂಟೆಯ ಬಳಿ ಕರೆತಂದನು. ಕಿರುಗುಂಟೆಯು ಒಂದು ಜಲಾಶಯ. ಆ ಊರಿನ ಸೀರಿಸ ಸರಬರಾಯಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಜಲಾಶಯ. ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಕೊಳ. ಆ ಊರಿನ ಅತಿ ವೃದ್ಧರು ಕೂಡ ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸೀರು ಕಟಿಮೆಯಾದುದನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಒಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪಸಾಗರದಂತಿದ್ದ ಆ ಜಲಾಶಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮಾರುವೋಡ ನನಗೆ ಅಂತಹ ಕೊಳವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಧರ್ಮಿಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲ ಕೂಡ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಮರೆತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯೊಡನೆ ಅದರ ಸುತ್ತ ನಡೆದೆ. ಕೊಳದ ಸುತ್ತ ಎರಡು ಅಡಿಯೆತ್ತರದ ಒಂದು ಮಣ್ಣು ಗೋಡೆಯಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ಕಂಡಿಗಳಿದ್ದವು. ಸುತ್ತುತ್ತ ಬರುವಾಗ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಂಡಿಯ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಶಿಲಾಲೇಖವನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅದರಲ್ಲಿ “ತೆಂಗಿನಭಾವಿ ಜೋಡಿದಾರರು ರಂಗಯ್ಯನವರ ಧರ್ಮ” ಎಂದಿತ್ತು.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯು ಕಡೆ ತಿರುಗಿ “ಏನು ಗೌಡ! ಜೋಡಿದಾರರು ಇದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿರಬೇಕಲ್ಲ?” ಎಂದೆ.

“ಲಕ್ಷಾ ನೂ ಇಲ್ಲ, ಗಿಕ್ಷಾ ನೂ ಇಲ್ಲ ಸೋಮಿ! ಬೆಪುಣ ಮನುಷ್ಯ! ಮಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಸಿಲ್ಲ. ಒಂದಾಣೆ ಕೊಡುವ ಕಡೆ ಒಂದು ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟು ಆಳು ಬಿಟ್ಟಿದಾನೆ. ಏನತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮೂರಾಣೆ ಆರುಕಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಅವನಿಗೆ ತಗುಲಿಲ್ಲ.”

ಹನಿಗಳು

“ ಛೇ! ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಹುಡುಗಾಟವೇ! ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಏವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮೂರೂವರೆ ಯಾಣೆ! ಅಗೆಸೋದು ಒಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಡವೆ!”

ಗೌಡನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು “ಜೋಡಿದಾರ ಅಲ್ಲ ಸೋಮಿ, ಕೊಳ ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು. ಯಾರೋ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಈ ಕೊಳ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕಿರುಗುಂಟೆ ಅಂತ ವೆಸಲಟ್ಟರು—ಈ ದೊಡ್ಡ ಕೊಳಕ್ಕೆ! ಈಗ ಇನ್ನೂರು ನರುಷದಿಂದ ಈ ಕೆರೆ! ಜೋಡಿದಾರನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮುಸ್ವತ್ತೈದು! ಮಾಟಿಸಿದವರು ತಾವು ಮಾಟಿದುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ, ತಾವು ಮಾಟಿದುದು ಏನು ಮಹಾ ಎಂದು ಕಿರುಗುಂಟೆ ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ವೆಸಲಟ್ಟರೆ—ಈ ಜೋಡಿದಾರ ಪುಟಕೋಸಿ ಗೋಡೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ವೆಸರು ಕೆತ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದ.

ಸುಮ್ಮನೆ.

ಗೌಡ ಇನ್ನೂ ಹೇಳಿದ “ಆಗಲೇ ನಾವು ಹೇಳಿದವು ಬುದ್ಧಿ, ಈ ಅಲ್ಪಕ್ಕೆಲ ಏನು ಬರೆಸುವುದು ಅಂತ. ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಅವನು. ಇರಲಿ ಎಂದ. ಏನೋ! ಒಂದವರು ಈ ಕೊಳ ಜೋಡಿದಾರನ ಧರ್ಮ ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಅಂತ ಇರಬಹುದು.....”

“ಛೇ! ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಉಂಟೇನಯ್ಯ ಹಾಗೆ.....”

“ಸಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸೋಮಿ, ನೀವಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವರು. ಪ್ರಪಂಚದ ಯವಾರ ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನದಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಕಣ್ಣು ಗುಳಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ. ನನ್ನ ಕೇಳಿ ಹೇಳುತ್ತೀನೆ. ಹಿಂದಿನವರ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಈಗಿನವರ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ.....”

ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು

ಈಗ ನಲವತ್ತು ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಮ್ಮ ನಿರವುರದ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ವರು ಜಿತಕಾಮರೆಂಬವರು. ಜಿತಕಾಮರ ಕೀರ್ತಿಲತೆಯು ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ಯಂತ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ವುಸೀತರಾಗಲು ಬಯಸಿ ಭಕ್ತಕೋಟಿಯು ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಭಕ್ತರಿಂದ ಅವರ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವಾದರೂ ಒಬ್ಬ ರಾಜಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ರೆ..... !

ಜಿತಕಾಮರು ಮಹತ್ವವ್ಯಕ್ತವರು. ಮಹತ್ವವ್ಯಕ್ತವರಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಅಲ್ಪವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿರುವುದುಂಟು. ಜಿತಕಾಮರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವುಸ್ತುಕ ಭಂಡಾರದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ವುಸ್ತುಕ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ವುಸ್ತುಕಕ್ಕೂ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ರಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಹೀಗಿರಲು “ ಜಾತನ್ಯ ಮರಣಂ ಧ್ರುವಂ ” ಎಂಬಂತೆ ಜಿತಕಾಮರು ನಿಯಾಣಹೊಂದಿದರು. ಮಠದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮುಂದಿನ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಲೋಸುಗ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹದಿನೇಳು ವರುಷದ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ—ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೆನಲಾರ—ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಸಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದರು. ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಏಷಯ ನಿರ್ಲೇಪರೆಂದು ನಾಮಕರಣವಾಯಿತು !

ಸಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಏಷಯ ನಿರ್ಲೇಪರು ಜಿತಕಾಮರ ಸ್ವಂತ ವುಸ್ತುಕ ಭಂಡಾರವನ್ನು ವರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ವುಸ್ತುಕಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ರಟ್ಟುಗಳೂ ಹೊಸದಾಗಿದ್ದುವು. ಆದರೆ ಒಂದು ಸುಂದರಕಾಂಡ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರತಿಯು ರಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಾಸಲಾಗಿತ್ತು. ಏಷಯ ನಿರ್ಲೇಪರು ಹೊಸ ರಟ್ಟು ಹೊದಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಸಲು ರಟ್ಟನ್ನು ಸುಲಿದರು. ಒಳಗಿಂದ ಐದಾರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಗ್ನ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೊರಗುರುಳಿದುವು !

ಹನಗಳು

ವಿಷಯ ನಿರ್ಲೇಪರು ಕುತೂಹಲಿಗಳಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿ ಕೊಂಡರು. ಮೈ ಬುಮ್ಮಂದಿತು. ಬಿಶಕಾಮರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೆಸಿಸಿತು. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡ ವರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆಣಿಸುವುದುಂಟೆ! ವಿಷಯ ನಿರ್ಲೇಪರು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಂತೆಯೆ ಎಣಿಸದೆ, ಎದ್ದು ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಕೈಲಿದ್ದ ಪಠಗಳಲ್ಲಿ ಅರಲಿಸಿದ ಕಣ್ಣನ್ನು ನೆಟ್ಟು ತದೇಕಧ್ಯಾನಚಿತ್ತರಾದರು!

ಬಡವರಾಧಾರಿ

ಹೊನ್ನು ಮುಳೆ ನಮ್ಮ ಸಿರಿಪುರದ ಹಿರಿಯ ಹೊಳೆ. ಈಗ ಎರಡ ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿ ಕಿತ್ತುಹೋಯಿತು. ಕಟ್ಟಿಯ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲ ಅನೇಕ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟ ವಾಯಿತು.

ಸಿರಿಪುರದ ಜಹಗೀರುದಾರರು ಜನರ ಗೋಳನ್ನು ಸಿವಾಲಿಸಲೋಸು ಪುರದ ಮುಖಂಡರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ಬಂದು ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿದರು. ಸಮಿತಿಗೆ ಜಹಗೀರುದಾರರೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಬಂದು ಫಂಡು ಕೂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ದಿಂದ ಸಮಿತಿಯವರು ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯದೈಗಳನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು ಫಂಡು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಜಹಗೀರು ದಾರರ ಮುಂದಿಟ್ಟ. ಜಹಗೀರುದಾರರು “ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ನಾವು ಸರ್ವಂಜನೆಯಾಗಿ ಮಾಡೋಣಂತೆ. ಹಾಕುವವರು ಬಂದ ಹಾಕಲಿ” ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಪುಸ್ತಕ ಮುಚ್ಚಿದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪಲ್ಲವಿಯೇ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅನುಪಲ್ಲವಿಯಾಯಿತು.

ಸಮಿತಿಯ ಕೈಕೆಳಗೆ ಬಂದು ಉಪಸಮಿತಿಯ ರಚನೆಯಾಯಿತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪಲ್ಲವಿಯೇ ಉಪಸಮಿತಿಗೆ ಚರಣಗಳಾದುವು. ಕಡೆಗೆ ಕಾರ್ಯ ದರ್ಶಿಯು ಫಂಡಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಉದಾರವಾಗಿ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂದ “ಸಿರಿಪುರದ ವಾರ್ತಾತರಂಗ” ದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ.

ಪ್ರಕಟಿಸಿ ವಾರವಾದರೂ ಫಂಡಿಗೆ ಕಾಸೂ ಕೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ಸಂಜೆ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ಮೇಲುಸಿರಿಡುತ್ತ “ವಾರ್ತಾತರಂಗ” ದ ಸಂಪಾದಕರ ಬಳಿ ಬಂದು ನಾಲಕ್ಕಾಣಿ ಕೊಟ್ಟಳು ಸಂಪಾದಕನು ಮುಖಮುಖ ನೋಡಿದ.

“ನಾಲಕ್ಕಾಣಿ!” ಎಂದು ತಿರಸ್ಕಾರಮಿಳಿತವಾದ ಮಾತು ಆತನ ಬಾಯಿಂದ ಅನಿರ್ವಾಹವಾಗಿ ಹೊರಟಿತು.

ಹನಿಗಳು

“ಹೌದ್ರಪ್ಪ! ನಾನು ಬಡವಿ. ಎಲೆ ಹಚ್ಚಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಟನೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿದರು. ಆ ಹೊತ್ತು ಒಂದು ವಾರ ಎಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ಈ ಘಂಡಿಗೆ ಅಂತ ಮಾಟಿದೆ....ಕೈಲಾಗದು....ನಾಲಕ್ಕಾಣೆ ಮಾತ್ರ....ನಾಲಕ್ಕಾಣೆ ಆದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಆರು ಮೈಲಿ ನಡೆದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಅಂತ....ಏನೋ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅಂತ....ಮಿಕ್ಕವರ ಕಷ್ಟ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡದಿರಬೇಕೆ ನಾವು ಒದುಕಿ ಏನು ಸಾರ್ಥಕ ಅಂತ....ಏನೋಸ್ವ ಬಡವಿ....ಬೇಡ ಅನ್ನಬೇಡಿ.... ಏನೋ ಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ....”

ಸಂಪಾದಕನ ಮುಖದ ಬಣ್ಣ ಒದಲಾಯಿಸಿತು. ನಮ್ಮನಾಗಿ, ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ “ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನಮ್ಮ?” ಎಂದು ಲೇಖನಿ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ.

ಮುದುಕಿ “ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಹೆಸರು ಯಾತ್ರಾಪ್ಪ ಸಿಮಗೆ! ನಾನೊಂದು ಬಡವಿ....ಪಾಪ! ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅಂತ ಏನೋ ಕೈಲಾದದ್ದು.... ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಏನಾಗಬೇಕು ಬಿಡಿ!....” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಶ್ರಾದ್ಧ

ಹೋದ ವಾರ ಸಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಶ್ರಾದ್ಧ ಬಂತು. ಮನೆಯಾಕೆ ಹುಣಾರಿರಲ್ಲಿಬ್ಬವಾಗ ನಾನೇ ಅಡಿಗೆಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಹಸಿ ರಡು ಗಂಟಿಯ ವೇಳೆಗೆ ನಡೆ ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಜಾರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಪಕ್ಕದ ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗು ಅಳುತ್ತಿತ್ತು. ಏಟು ಬಿದ್ದಂತಿತ್ತು.

ನನಗೂ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂತು ಕೂತು ರೋಸಿಹೋಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಗಂಡಸು ಹೆಂಗಸಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ! ನೆಟ್ಟನೆ ಎದು ಕೊಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ “ಲೇ! ಯಾಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿ ಮಗೂನ?” ಎಂದೆ.

“ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ! ತಿಂಡಿ ಬೇಕಂತೆ!”

“ಕೊಡಬಾರದೆ ಬಂದಷ್ಟು?”

“ಕೊಡಬಹುದು! ನೀವು ಬೇಯಿಸುತ್ತಿರುವ ನಡೆ ಬೇಕಂತೆ.”

“ಅಷ್ಟೆ ತಾನೆ!” ಎಂದು ಅಡಿಗೆ ನನಗೆ ಹೋದೆ. ಮಗು ಹಿಂದೆಯೆ ಅಳುತ್ತ ಬಂತು. ಅವಳೂ ಹಿಂದೆಯೆ ಬಂದಳು. ಮಗುವಿನ ಕೈಗೊಂದು ವಡೆ ಕೊಟ್ಟೆ. “ಅಯ್ಯೋ! ಇದೇನಿದು! ಭಾಗವತರಿಗೆ ಆಗುವುದಕ್ಕು ಮುಂಚೆ!” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಮಗುವಿನ ಕೈಯಿಂದ ವಡೆ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಮಗುವಿನ ಕೈಲಿಟ್ಟೆ.

“ಅಯ್ಯೋ! ಇದೇನು ಆದರೆ!”

“ಲೇ! ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳೆ! ಶ್ರಾದ್ಧ ಯಾಕೇ ಮಾಡೋದು? ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗೋಕೆ! ಈ ಬೇಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಭಾಗವತರ ಚಕ್ಕುಳದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ತಿಂಡಿ ತುಂಬಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೋ ಅವಳ ಮೊಮ್ಮಗ ನಗುನಗುತ ಇದ್ದರೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೋ ಹೇಳು!”

“ಸಮ್ಮ ದಮ್ಮಯ್ಯ! ಕೂಗಬೇಡಿ ಅಂದರೆ! ಭಾಗವತರು ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಎದು ಹೋದಾರು!”

“ಹೋದವೇನಂತೆ? ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದವರು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ....

ಹನಿಗಳು

ಲೇ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ, ಅವರನ್ನೇ ಕೇಳೋಣ ಬಾ!” ಎಂದು ಹಜಾರದ ಕಡೆ ಹೊರಟೆ.

ಬಾಗಿಲ ಪತ್ತಿರ ಬಂದೆ. ಭಾಗವತರೊಬ್ಬರು “ಅಯ್ಯೋ! ನಮಗೇಕೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಈ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರು....ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಹೇಸು ವುದಿಲ್ಲ!” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಬಂದು “ಸ್ವಾಮಿ! ನಮ್ಮ ಮಗು ಈ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಡೆ ಕೇಳಿತು. ಭಾಗವತರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೊದಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೋಷವುಂಟೋ?” ಎಂದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವತರು—ಘಾಟಿ—ಇನ್ನಿಬ್ಬರ ಮುಖ ನೋಡಿ, “ಸ್ವಾಮಿ! ಮಗುವಿಗೆ ವಯಸ್ಸೆಷ್ಟು?” ಎಂದರು.

“ವಯಸ್ಸು—ಎರಡಾಗಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳಾಯಿತು.”

“ಇಷ್ಟೇನೇ! ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ ಸ್ವಾಮಿ—ಐದು ವರುಷಕ್ಕೆ ಕೆಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ದೇವರ ಸಮಾನವೆಂದು! ದೇವರಾದ ಮೇಲೆಲ್ಲವೆ ಭಾಗವತರು....”

ಮೂರನೆಯವರು ನಡುವೆ ಬಾಯಿಕ್ರಿ “ಸ್ವಾಮಿ! ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರಾದ್ಧವೆಂದು ವೇದಾದಿಗಳೇ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ....” ಎಂದು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು.

ಮೊದಲ ಭಾಗವತರು ದರ್ಭೆಯಲ್ಲಿ ವನಿತ್ರದುಂಗುರವನ್ನು ಮಡಿ ಸುತ್ತ “ಆಹಾ! ಸಿಸ್ಸಂದೇಹ! ಸಿಸ್ಸಂದೇಹ!” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ!

“....ಅಯ್ಯೋ ಮಾರೀ! ಮಾರಿ! ನಿನ್ನ ಸೆ ಎಕ್ಕುಟ್ಟೋಗ! ದುರ್ಗೀ! ನಿನ್ನೆ ಸರು ನಿರ್ನಾಮವಾಗ! ಮಾರೀ! ನಾನೇ ನಡಿಸಿದೆಯೆ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲ! ನನ್ನ ಮಗನು ತಿಂದುಕೊಂಡೆಯೆ! ಇದ್ದ ವನೊಬ್ಬನು ತಿಂದುಕೊಂಡೆಯೆ! ತಿಂಗಳುತಿಂಗಳಿಗೂ ಕೋಳಿ ಕುರಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನಗೆ? ನಿನ್ನಗೆ ಏನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತೆ ಮಾರೀ! ಇದ್ದ ವನು ಒಬ್ಬನೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡೆಯೆ ಮಾರೀ! ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿಸಿದಿದ್ದರೆ ನನ್ನಗೆ ಬೇರೆ ಏನಿತ್ತು ದುರ್ಗೀ!....”

ಇದ್ದ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನನ್ನು ಮಾರಿಯ ಉಪದ್ರವದಲ್ಲಿ ನೀಗಿಕೊಂಡು, ನಿಂಗವನ್ನು ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಮಾರಿಯನ್ನು ಬಯ್ಯತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಬೈಗಳ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಅದ್ದಿ ಮುದ್ದಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾರಿಯ ರಕ್ತಣಿಗೆ ಆ ಊರ ಪೂಜಾರಿ ಈಶ್ವರಯ್ಯನು ಬಂದ. ತ್ರಿಣೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂಗವನ್ನು ಅಬ್ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಕೇಳಿ ಬಂದು “ನಿಂಗಮ್ಮ! ಇದೇನಿದು? ನಿನ್ನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ನೀನೇ ಹೀಗಾಡಬಹುದೆ? ಮಗನನ್ನು ಕೊಟ್ಟವಳು ಮಾರಿ. ಮಗನನ್ನು ಕೊಂಡವಳು ಮಾರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಡಬಹುದೆ? ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ವಾದರೂ ಆ ಮಗನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲ—ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಡು. ಈಗ ನೋಡು—ನನ್ನೂ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಕೈಗೆ ಬಂದು ಹೋದುವು. ನಾನು ದೇವರ ಮೇಲೆ ರೇಗಿದೆನೆ? ಬೈದೆನೆ? ಇಲ್ಲ! ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮ.... ಈಗ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಡ್ಡೆ.... ನಮ್ಮ ರಂಗು, ಸೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ತರುತ್ತಿದ್ದವನು, ಇ೯ಫ್ಫು ಯೆಂಜಾ ಬಂದು ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ.... ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಬೈಯುತ್ತೇನೆಯೆ? ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಮ್ಮ! ದೇವರನ್ನು ಬೈದರೇನು ಬಂತು? .....

ಹನಿಗಳು

ನಿಂಗವ್ವನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರಯ್ಯನ ಆರುವರುಷದ ಮಗಳು ಏದುತ್ತ ಓಡಿಬಂದು “ಅಪ್ಪ! ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಅಳುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು. ಈಶ್ವರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಬಣಗಿಸಿ “ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ! ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಿನಗಿನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆ!” ಎಂದು ತಲೆಗೆ ಕೈಯೊತ್ತಿಕೊಂಡು, ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕೂಗುತ್ತ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದ.

ನಿಂಗವ್ವನು ಈಶ್ವರಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬೆಸಾಪ್ಪನ ಕುಳಿತಳು. ಈಶ್ವರಯ್ಯನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಯೋಜನ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಫಲಿತಾಂಶ

ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ವಾರದ ಹುಡುಗ ವೆಂಕಟರಾಮು ಎಂ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಸುಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿ. ಅವನಿಗೆ ಪಾಸಾಯಿತೆಂದು ನಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ. ಅವನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದೆ.

ಕಾಗದ ಬರೆದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ವೆಂಕಟರಾಮು ಮನೆಗೆ ಬಂದ.

“ಎನಯ್ಯ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಜಿಟ್ಟಿ!” ಎಂದೆ.

ವೆಂಕಟರಾಮು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ!

ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಆಯ್ತು.

“ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಆರೋಗ್ಯ ತಾನೆ?” ಎಂದೆ.

“ಎಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಾರೆ ಸಾರ್.”

“ಮತ್ತೆ ಅಳೋದು?”

“ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಾರ್.....”

ನನಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದು ಮೈ ಝುಮ್ಮೆಂದಿತು. ಮೊದಲೇ ಬಡವರ ಹುಡುಗ! ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರು “ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ನಿನಗೆ ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಎಂದೆವು. ನೀನು ಫೇಲು” ಎಂದು ಏನಾದರೂ ಹೊಸ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಿರುವರೋ ಎಸಿಸಿತು.

“ಏನಾದರೂ ಸೆಕಂಡ್ ಲಿಸ್ಟ್....? ಫೇಲಾ....?” ಎಂದೆ.

“ಇಲ್ಲ ಸಾರ್. ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲೆ....”

“ಮತ್ತೆ?”

“ಫೇಲಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಸಾರ್. ಹಾಳು ಪಾಸು ಮಾಡಿಸಿದರು....”

“ಏನಯ್ಯಾ ಹೀಗೆನ್ನು ವೆ! ವರುಷವೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು....”

ವೆಂಕಟರಾಮು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಅದುಮಿ ಹೇಳಿದ:

ಹನಿಗಳು

“ಅಲ್ಲ ಸಾರ್, ಈಗ ನೋಡಿ. ಇದುವರೆಗೂ ಓದುವ ಹುಡುಗ ಎಂದು ಅವರು ಇವರು ವಾರ ಕೊಡುತ್ತ ಇದ್ದರು. ಈಗ ಪಾಸಾಗಿ ಓದು ಮುಗಿಯಿತೆಂದ ಮೇಲೆ ಯಾರು ಸಾರ್ ವಾರ ಕೊಡುವವರು? ಈ ಪಾಸು ಮಾಡಿಸಿದವರು ನಮಗೆ ಕೆಲಸಕೊಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ....ಈ ಕಡೆ ವಾರ....ನಾವು ಬಡವರು....ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಸಾರ್?....”

ನಾನೇನು ಹೇಳುವುದು?

ನಮ್ಮ ಊರಿನ ನ್ಯಾಯ

ನಮ್ಮ ಊರು ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಡು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಿ. ಅದು ಒಂದು ದಿನ “ ಸಿಂಹ ಕಾಟಗೆ ಮಹಾರಾಜನಂತೆ! ದಂಡಕ್ಕೆ! ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರದು—ರಾಜನಂತೆ! ಇರಲಿ!” ಎಂದುಕೊಂಡು, ಕೈಲದ ಮೂಲದ ಅರ್ಧದೇಹವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ತುರುಕಿಕೊಂಡು ಸುಂಗುತ್ತ ನಡೆಯಿತು.

ಸುಂಗಿ ನಡೆದು ಸಿಂಹದ ಬಳಿ ಬಂದು “ ಮಹಾಪ್ರಭೂ! ತಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ ಎನ್ನುವುದು ಎಷ್ಟು ಹುಟ್ಟಿಹೋಗಿದೆ. ಆದರೂ ತಾವು ಬಡಮೃಗಗಳಾದ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಆರೋಗಣೆಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಒದುಲು ಬೇಟೆ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಏಕೆ ತಿನ್ನ ಬಾರದೆಂದು ಪಾದಸೇವಕನ ಸಲಹೆ ” ಎಂದಿತು.

ಸಿಂಹವು ಕೇಳಿತು. ಗಂಭೀರವಾಗಿ “ ನೀನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದೆ. ಬೇಟೆನಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನ ಬೇಕಷ್ಟೆ! ಆಗಬಹುದು ” ಎಂದಿತು.

ನರಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ತುಳುಕಿತು.

“ ನೀನು ಬಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗತಾನೆ ಯಾರೋ ಬಂದಿದ್ದರು. ನಾನು ನರಿಯನ್ನು ಏಕೆ ತಿನ್ನ ಬಾರದೆಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟೆರು ” ಎಂದು ಸಿಂಹವು ವುಸು ಹೇಳಿತು.

“ ನರಿಯನ್ನು ಏಕೆ ತಿನ್ನ ಬೇಕು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ? ”

“ ನಿನ್ನ ತುಟಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದೇನು ? ”

ನರಿಯು ಚಕಿತವಾಗದೆ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ತುಟಿಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು “ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ಅಂತಹ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು ? ” ಎಂದಿತು.

ನರಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೂಲವೊಂದು ಸಿಂಹದ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು.

ಅದು ಬಂದುದು ತಡ, ನರಿಯು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹಿಡಿದು ಗಬಕ್ಕನೆ ಸುಂಗಿ ಸಿಂಹದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿತು.

ಹನಿಗಳು

ತಿರುಗಿ ಹೇಳಿತು :

“ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ಈ ಬೇಟೆನಾಯಿಗಳಿಂದ ನಮಗಿಲ್ಲಿ ಉಳಿಗಾಲ
ವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ಬಡಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಆರೋಗಿಸುವ
ಬದುಲು....ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರು..... ”

ಕ್ಷಮೆ

ಮೊನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ರಂಗೈಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಮೈದಿಕಕ್ಕೆ ಪುರೋಹಿತರು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಐದು ಗಂಟೆ ವೇಳೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ನನಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಟಿಲಿಗ್ರಾಂ ಮಣಿ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿ ತುರ್ತು ಬರಬೇಕೆಂದರು. ಪಾಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟನಾಗ ಬಾರದು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳು ಗಂಟೆಯ ರೈಲಿಗೆ ಟಿಕೀಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಟಿಕೀಟು ಚಿಲ್ಲರೆಗಳನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ರೈಲು ಹತ್ತಿದೆ.

ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದರ್ಭೆಯ ಕಂತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿಸಿ ಹಾಗೆಯೇ ತಲೆಕೊಟ್ಟೆ.... ಪುನಃ ತಲೆ ಎತ್ತಿದಾಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಂದಿತ್ತು!

ಟಿಕೀಟು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದರೆ—ಟಿಕೀಟು ಇಲ್ಲ! ಸೊಂಟ, ದರ್ಭೆಯ ಕಂತೆ, ಜುಟ್ಟು, ಪಂಚೆಯ ಅಂಚು ಇನ್ನೂ ಇರ ಬಹುದಾದ ಕಡೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡಕಿದೆ. ಟಿಕೀಟು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ!

ಟಿಕೀಟು ಕೇಳುವವನು “ ಲೇ! ನೀವು ಟಿಕೀಟು ಇಲ್ಲದೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ!” ಎಂದ.

“ ಇಲ್ಲ ಮಹಾರಾಯ! ಇದೋ ಐದು ರೂಪಾಯಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಹನ್ನೆರಡಾಣಿ ಒಂಭತ್ತು ಕಾಸು ಬಾತಾ ಬಾಕಿ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮೂರಾಣಿ ಮೂರು ಪೈ ಇದೆ ನೋಡು” ಎಂದು ಸೊಂಟ ದಿಂದ ಚಿಲ್ಲರೆ ತೆಗೆದು ಎಣಿಸಿ ಅಂಗೈನಲ್ಲಿಟ್ಟು ತೋರಿಸಿದೆ.

ಅವನು ಎರಡು ನಿಮಿಷ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹ ದುರುದುರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ಕೈಲಿದ್ದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೆದಕಿ ಎಣಿಸಿ ಕಡೆಗೆ “ ನೀವು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವರ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದು ದುರ್ದಾಸ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡವನಂತೆ ಸರಿದುಹೋದನು.

ನನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. “ ಸತ್ಯಮೇವಜಯತೇ

ಹನಿಗಳು

ನಾನ್ಯತಂ ” ಎಂಬ ಸನಾತನ ಸೂಕ್ತಿಯು ನೆನಪಾಯಿತು. ನನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ಆತನು ಡಂಗಾಗರಬೀಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಸತಾ ಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅಂತೂ ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿದ ಆ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮರೆ ಯಾಗುವ ವರೆಗೂ ಸೋಡುತ್ತ ಸಂತೆ. “ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋ ಬಲಂ ಬಲಂ” ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೆಯೇ ಹಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದ್ವಾದಶ ಘಂಟ್ರ ವನ್ನು ಎಂದಿಗಿಂತ ದಪ್ಪನಾಗಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡೆ.

ಕೆಡೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಉಸಿರಳೆದು ಅಂಗೈಯಿನ ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಹೋದರೆ—ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಮೂರಾಣೆ ಮೂರು ಕಾಸು ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆ! ಒಂದು ರೂಪಾಯಿನ ನಾಣ್ಯ....! ಫನ!

ಅದಕ್ಕೇನ ಮತ್ತೆ....

ಸಿರಿಪುರದ ಸರಕಾರ

ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು ಒಂದು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸಿರಿಪುರದ ಸರಕಾರದ ಕಾಯಿದೆಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು.

ಸಿರಿಪುರದ ಸರಕಾರದ ಕಾಯಿದೆ ನಾಲ್ವತ್ತೇಳರ ಪ್ರಕಾರ ಸಿರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ಅರ್ಜಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಸಿಗುವ ವರೆಗೂ ಅವರು ಮದುವೆಯಾಗಕೂಡದು. ಈ ಕಾಯಿದೆಗೆ ವಿವಾಹ ನಡೆದರೆ ತಲೆದಂಡ.

ಈ ಕಾಯಿದೆ ಚಾರಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ರಂಗಪ್ಪ ಗಂಗಮ್ಮ ಎಂಬುವವರಿಬ್ಬರು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಜಿಹಾಕಿದರು. ಆಗ ರಂಗನಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ಇಪ್ಪತ್ತು, ಗಂಗೆಗೆ ಹತ್ತು.

ಅವರು ಅರ್ಜಿಹಾಕಿದರು. ಕಾಯ್ದೆ. ದಿನವಾಯ್ತು, ತಿಂಗಳಾಯ್ತು, ವರುಷವಾಯ್ತು. ವರುಷವಾಯ್ತು, ವರುಷಗಳಾದುವು.....

ಹೀಗೆಯೇ ಇರಲು ಒಂದು ದಿನ “ ಸರಕಾರದ ಕಾಯಿದೆ ನಾಲ್ವತ್ತೇಳರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ದಿನವೆ ಸಷ್ಠವೂರ್ತಿಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು ” ಎಂದು ರಂಗನು ಯಾರ ಹತ್ತಿರಲೋ ಹೇಳಿದ.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗಂಗಮ್ಮನು “ ಈ ದಿನವೆ ಋಷಿಪಂಚಮಿ ಆಚರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು—ಈ ಸುಡುಗಾಡು ನಾಲ್ವತ್ತೇಳನೆಯ ಕಾಯಿದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ! ” ಎಂದು ಬೇರೆಯವರ ಹತ್ತಿರ ಎಂದಳು.

ಅದೇ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅವರಿಬ್ಬರ ಅರ್ಜಿಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಬಂತು—ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು !

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ—ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು ಒಂದು ನೋಡಿದರೆಷ್ಟೋ ಹತ್ತು ನೋಡಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ !

ಗೋರ್ಕಲು

ಸಿರಿಪುರದ ಮಾಯಾಸುಖಿಯು ಪ್ರಜಾದ್ರೋಹದ ಅಪರಾವತಾರ ನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಭಾವನೆಯು ತನ್ನ ಸುಖವೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಖವೆಂದು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಾಯಾಸುಖಿಯ ಮೋಚು ಹೇಳತೀರದು. ಸಿರಿಪುರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ; ಮಾಯಾಸುಖಿಯ ಮಹಲಿರುವುದು ಸಿರಿಪುರದ ಏಕಾಣೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಪ್ರಜೆಗಳು ದರಿದ್ರದೇವತೆಯ ಉಪಾಸಕರಾಗಿ ಅವಳ ಅನುಗೃಹೀತ ಭಕ್ತ ರಾಗಿದ್ದರೂ ಧೂರೆಯ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆ, ಆತ್ಮೋನ್ನತಿ, ಮೋಕ್ಷ ಸಂಪಾದನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸೋಗಿನ ಆಮೋದವಿನೋದಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕಗಳಾದ ಪ್ರವಾಸಗಳಿಗಂತೂ ಹೊತ್ತು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಿರಿಪುರದವರ ಬಾಳು “ನಾ ಏಷ್ಠ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀವತಿಃ” ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸೆಟ್ಟು ಜೀರಣ ಬೆಳೆದ ಭೂಬ. ಹಸುತನದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಪುರದವರು ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಸಿರಿಪುರದರಸನ ಸಚಿವ ಸಂಘವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅರಸನನ್ನು ಮಡಿಕೆ ಕನ್ನಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತಿತ್ತು—ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತು ಜನರಿಗಾಗಿ ಮರುಗಿ ಸುಜ್ಞಾನಸಾಗರನೆಂಬುವನು ಧೂರೆಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಬರುವಾಗಲೆ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಕಲ್ಲು ಕಂಭವನ್ನು ಕಂಡು “ಈ ಮನುಷ್ಯ ಎಷ್ಟು ಸಾಧುವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಿಲ್ಲವೋ ?” ಎಂದ.

ಧೂರೆಯು ಅವನ ಮುಖಮುಖ ನೋಡಿ “ಇದೇನು ಸ್ವಾಮಿ ! ಕಲ್ಲು ಕಂಭವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನೆನ್ನುತ್ತೀರಿ !” ಎಂದ.

ಸುಜ್ಞಾನಸಾಗರನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಕ್ಕೊಡದೆ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ತೋಟದ ಫಲವುಷ್ಣಭರಿತಗಳಾದ ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ “ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾರು ? ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ಇರುವ ಹಾಗಿದೆ. ಬಹಳ ಉದಾರಿಗಳಾಗಿರುವರಲ್ಲ ಇವರು !” ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ತಲೆದೂಗಿದನು.

ಹನಿಗಳು

“ ಇದೇನು ‘ ಇವರು ’ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ ! ಇವೆಲ್ಲ ಮರಗಿಡಗಳು. ಇದು ತೋಟ ” ಎಂದು ಕಕ್ಕುಬಿಕ್ಕಾಗಿ ಧೂರೆಯು ಕೈ ತೋರಿಸಿದ.

ಸುಜ್ಞಾನಸಾಗರನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದಂತೆ ಅರಸನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ದುದ್ದವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆಯಲ್ಲ—ಇದೇನು ಇವೆಲ್ಲ ? ಇವಕ್ಕೇಕೆ ಬಟ್ಟಿಬರೆಗಳು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಧೂರೆಯು ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು “ ಸ್ವಾಮಿ ! ಇವರು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಚಿವಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಇವರು ‘ ಇವು ’ ಅಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ! ” ಎಂದನು.

“ ಮನುಷ್ಯರೆ ? ನಿಜವಾಗಿ ! ”

ಧೂರೆಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ವಂಶವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದನು.

* * * * *

ಉಗುರು ಮೊನೆ ನೋಡಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮೈ ಅರ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೂ—ಬೇಕು !

? ? ?

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದಿ ಸೊರಗಿದ್ದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಹುಣ್ಣಿ
ಮೆಯ ಚಂದ್ರನು ತಬ್ಬಿ ನುಡಿದ ಲಲೆವಾತಿನಂತಿತ್ತು ; ಒಣಗಿ ಬೆಂಡಾಗಿ
ಬಾಳ ನೀಗಿದ ಮರವು ತಾನು ಮರಳಿ ಚಿಗಿತುಡಕ್ಕೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಾಡಿದ ಗಾನ
ದಂತಿತ್ತು ; ಜೀದಿಯ ಬಾಗಿಲ ಹೊಸಲ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ
ಹಾಡು ನಾರದನ ಮಹತಿಯೂ ಶಾರದೆಯ ಬೃಹತಿಯೂ ಮೇಳಿಸಿ
ನುಡಿದಂತಿತ್ತು. ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ನುಡಿಗೆ ನಿಲುಕದಿತ್ತು.

ಇಂತಹ ಕೊರಲ ಸಂಸತ್ತಿನವಳು ಯಾರು?....ಭಿಕ್ಷು ಕಿಯೆ?....
ಭಿಕ್ಷು ಕಿ!....ಓ!....

ಜೀದಿಯ ಬಾಗಿಲ ಹೊಸಲ ಹೊರಗಿನ ಹಾಡು ಒಮ್ಮೆಯೇ ನಿಂತು
ಹೋಯಿತು. ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಬಂಡುಂಡ ದುಂಬಿಯು ಸಂಜೆ ಮನೆಯ ಕಡೆ
ಹಾರುತ್ತ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ರೆಕ್ಕೆ ಮುರಿದು ಪುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು.

ಭಿಕ್ಷು ಕಿಯ ಹಾಡನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೇಳೋಣವೆನಿಸಿತ್ತು. ಅದು ಸೆಲುವು
ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೂಡಿಸಿ ಹಾಡಿಸೋಣವೆಂದು ಎದ್ದು ಹೊಸಲು ದಾಟಿದೆ.

ಯಾರಿವಳು?....ಇವಳೆಯೆ ಹಾಡಿದವಳು!....ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ!....
ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲ! ಇವಳಿರಳು!....ಈ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳು ಹೊಡೆದ ಮುಸುಡಿ....ಈ
ಗೂನು....ಈ ಕಜ್ಜಿ ಹತ್ತಿದ ಮೈ....ನಾವು ಓದಿರುವ ಕೇಳಿರುವ ಏಕಾಠ
ರೂಪಗಳೆಲ್ಲ ಬೆರೆತ ಹಾಗಿರುವ ಈ ಅಸ್ಮಾರ!....ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲ!
ಇವಳೆಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಹಾಡಿದವಳು!....ಆದರೂ....

“ ಯಾರೇ ಹಾಡಿದವರು ಇಲ್ಲಿ? ”

“ ನಾನೇ—ನನ್ನೂ ಚೆಯಾ.”

ಉದಯಾಸ್ತ ಮಾನಗಳ ಚೆಲುವು ಮುಖಗಳಿಗೆ ಕತ್ತಲ ಸೆಗಣಿಸಿರು
ಚೆಲ್ಲಿದಂತಾಯ್ತು ! ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಮುಖವಿಳಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೊಸಲು
ದಾಟಿಹೋದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮನಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆದರ್ಶ ಸ್ತ್ರೀಮೂರ್ತಿಯು ಆರ್ಭವಿಸಿ ಬೀವಕಳಿವೆತ್ತು ಬಂದಂತಿತ್ತು ; “ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪಮೇ ರೂಪಂ ” ಎಂದು ಶಬ್ದಶಿಲ್ಪವನ್ನೆತ್ತುವಾಗ ಕವಿಕುಂಚರನು ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದ್ದನೋ ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಮೈ ದೋರಿದಂತಿತ್ತು.

ಸರ್ವಮಂಗಳೆ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ನಾನು ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು. ಅವಳ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವೂ ಇಲ್ಲ.

ಈಗ ಮೂರು ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರಾಣದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಂದು ಶನಿವಾರ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೆ. ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಹದಿನೈದು ಹದಿನಾರು ಇರಬಹುದು ವಯಸ್ಸು. ಅಂದು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮುಂದಿನ ಶನಿವಾರವೂ ಹೋದೆ. ಮತ್ತೆಯೂ ಕಂಡೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರವೂ ಆ ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ದೇವರ ದರ್ಶನವು ಬರಿಯ ಸೋಗು. ಆದರೆ ಅವಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೀನ ಭಾವನೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನ್ನ ಸೋದರಿಯನ್ನು ಕಂಡಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳನ್ನು ಸೋದರಿಯೆಂದು ಎಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ನಾನೇಕೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದು ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡ ತೊಡಗಿದರೆ ಆ “ ವಕೆ ” ಎಂಬುದು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಮಂಗಳೆಯು ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಸಂಜೆ ಆರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ವೂರ ಅರ್ಧಗಂಟಿ ದೇವರ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಲ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ವರುಷಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆ....

ಈಗ ವಾರ ಹಿಂದಿನ ಶನಿವಾರ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಕಿಟ್ಟು ಕೆಲವು ವರ್ಣಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನೆತ್ತಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ. ಬಂದವನು

ಹನಿಗಳು

ನನ್ನೊಡನೆ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೂ ಬಂದ. ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯ ದರ್ಶನವಾಯ್ತು.

“ಲೋ!” ಎಂದವನೆ, ಕಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿ ನಿಂತ.

“ಹಾಗೆಲ್ಲ ನೋಡಬಾರದು ಬಾರೋ!” ಎಂದೆ.

“ಚ್! ತಾಳೋವಾ!”

ಅವಳು ಮರೆಯಾಗುವ ವರೆಗು ಕಿಟ್ಟು ಅವಳ ಮುಖದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕದಲಿಸಲಿಲ್ಲ....

ಕಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡುದು ಶನಿವಾರ. ಆದಿತ್ಯ, ಸೋಮ, ಮಂಗಳ ವಾರಗಳು ಅವನು ಊಟಕ್ಕೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಠಡಿ ಬಾಗಿಲನ್ನಿಕ್ಕಿ ಕೂಗಿದರೆ “ತಾಳೋವಾ!” ಎಂದು ಸಿಡುಕುವನು. ನನಗೆ ಕೊಂಚ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಗುಟಕೆಂದರೆ....?

ಬುಧವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಬಹಳ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದ.

“ಏನೋ! ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ....” ಎಂದೆ.

“ಇಲ್ಲವಾ! ಅಂಥದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲಾ.”

“ಮತ್ತೆ? ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಇಲ್ಲ....ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಹಾಗೆ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ!”

“ಅದೇನಿಲ್ಲವಾ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾ!” ಎಂದವನು ರೂಮಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಪಟ ತೋರಿಸಿದ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸರ್ವಮಂಗಳೆ! ವರ್ಣಶಿಲ್ಪದ ತುಟ್ಟತುದಿ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ಆ ಚಿತ್ರ!

ಕಡೆಗೆ ಮಾತು ಹುಡುಕಿ “ಏನೋ ಇದು!” ಎಂದೆ.

“ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾ!” ಎಂದ ಕಿಟ್ಟು.

ಅವ್ಯಕ್ತ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಏಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಶೇಷಗಿರಿಯ ಕೂದಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲು ಬಿತ್ತು.... ಎದ್ದು ಹೊಸಲ ದಾಟುವಾಗ ಬಾಗಿಲಕಟ್ಟಿಗೆ ತಲೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡ.... ಅವನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ನಾಯಿ ಮುಗಿಲ ಕಡೆ ಮೋರೆ ಮಾಡಿ ಅಪಸ್ವರ ಎತ್ತಿತ್ತು.... ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತುದಿಯಾಗಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸರೋಜಳು ತುಲಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತ ಎಡವಿ ಅರಸಿನ ಕುಂಕುಮದ ತಟ್ಟೆ ಕೆಡವಿದಳು....

ಇದೆಲ್ಲ ಕಂಡು ಸರೋಜಳಿಗೆ ತುಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆ ದಿನವೇ ಶೇಷಗಿರಿ ಸರ್ಕೀಟು ಹೊರಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ದಿನವೇ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಗಬೇಕಾದರೆ! ದೇವರಿಗೆ ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಹತ್ತಿಸಿ, ಹರಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಶೇಷಗಿರಿಯನ್ನು ಹೊರಡಬೇಡವೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಅವನಿಗೆ ಶಕುನಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ! ತನ್ನ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡ.

ಆಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸಿತು. “ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚೋ? ನಿನ್ನ ಜೀವ ಹೆಚ್ಚೋ? ಈ ದಿನ ನೀನು ಹೊರಟರೆ ಸಾವು ಸಿದ್ಧ ನಿನಗೆ!”

ಶೇಷಗಿರಿ ಕೊಂಚ ಅಳುಕಿದ. ಒಡನೆಯೆ “ಏನು! ಈ ಅರ್ಧವಿಲ್ಲದ ಗೊಡ್ಡು ಶಕುನಗಳನ್ನು ನಂಬಲು ನಾನೇನು ಅಜ್ಜಿಯೆ!” ಎಂದು ಕೊಂಡ.

ಅಂತೂ ಅದೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ.

* * * * *

ರೈಲು ಸಾಗಿತು. ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ದೂರ ಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಇದಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ರೈಲಿಗೆ ಢಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದು ಕೆಳಗುರುಳಿತು. ಗಾಯಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಶೇಷಗಿರಿಯೂ ಒಬ್ಬ. ಮಗ್ಗುಲಾಗಿ ಮಲಗಿದ ಗಾಡಿ

ಯೊಂದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷಗಿರಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದ. ಅವನ ತಲೆ ಮಾತ್ರ ಈಚೆ ಇತ್ತು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೃತ್ಯು ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಗ ಶೇಷಗಿರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿಸಿದ ದನಿ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಸಿತು.

“ ಈಗ ಏನೆನ್ನುವೆ? ”

“ ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ವಾಸ್ತವ. ನನಗೆ ಈ ರೀತಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಈಗ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹಂಗಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀನು ಯಾರು? ”

ರೈಲುರುಳಿ ಆದ ಆ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶೇಷಗಿರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು.

“ ನಾನು ಅವ್ಯಕ್ತ! ನನ್ನನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಕಂಡುಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ಹಲವರು ನನ್ನನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಕರೆಯುವರು—ದೇವರೆಂದು, ಅದೃಷ್ಟವೆಂದು, ಹಣೆಯ ಬರೆಹವೆಂದು. ನಾನು ಪ್ರತಿ ಜೀವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿರುವವನು, ಅದರ ಕೆಲಸ ನಡೆಸುವವನು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ನಿನಗೆ ಈ ಅಪಾಯವುಂಟೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದವನೂ ನಾನೇ! ನಾನು ಜಗತ್ತಿನ ಆದಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದವನು, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು! ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನು ನಾನು! ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಯಾನು! ಅವ್ಯಕ್ತ ನಾನು! ಜಗದಾದಿ ಶಕ್ತಿಯಾನು! ಜಗದಾದಿ ದೈವವಾನು! ಜಗ..... ”

ಶೇಷಗಿರಿ ಸಾವಿನ ನೋವಿನಲ್ಲಿ ಆ ಅವ್ಯಕ್ತದ ಮಾತನ್ನು ಅಡಗಟ್ಟಿ, “ ಸಾಕೋ ನಿನ್ನ ಹರಟೆ! ನೀನು ದೈವವಲ್ಲವೋ—ಜನರನ್ನು ಗೋಳ ಹುಯಿದು, ಅವರ ಸಂಕಟ ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗುವ ದೆವ್ವ ನೀನು! ನೀನು ನನಗೆ ಎಚ್ಚರಕೊಟ್ಟುದು ನನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ ರಬಹುದು. ಆದರೆ ನೀನು ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರುವುದು ದಿಟವಾದರೆ—ನಿನ್ನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಲೆ ಗೊತ್ತಿ ನಾನು ಹೀಗೆ ಸಾಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ನೀನು ನನಗೆ ಎಚ್ಚರಕೊಟ್ಟುದೇಕೆ?...ಎಕೆ ಕೊಟ್ಟೆ? ” ಎಂದು ಅರಿಚಿದ.

ಸಾವಿನ ಮನೆಯ ಹೊಸಲ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದ ಶೇಷಗಿರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವ್ಯಕ್ತದ ಏಕಟಾಟ್ಟಹಾಸವೊಂದೇ ಉತ್ತರವಾಯಿತು!

ಪರೀಕ್ಷೆ

“ ಸರಿ! ಎತ್ತಿಬಿಟ್ಟಳು ತಿರುಗಿ ಸರಿಗಮ! ಹೀಗೆ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ, ಎನ್ನದೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರೆ ಓದಿದ್ದೇನು ನನ್ನ ಬುರುಡೆಗೆ ಹತ್ತಬೇಕು!....ನಾನೇನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸುಮಾಡಬೇಕೋ, ಇಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಹುಯಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಕಾಣೆ!....ಬೇಡ ಎಂದರೆ ಹುಡುಗಿ ಕೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮನೆಯವರಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಬಲ್ಲ. ಬೇಡ ಎನಬಾರದೆ! ಅಸಿಷ್ಟ! ಇನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬೇರೆ ಇದೆ.....ಅಮ್ಮ!.... ಇದೇನಮ್ಮ ನನ್ನ ಓದಿಗೆ ಚಪ್ಪಡಿ!....ಅಮ್ಮ!....”

ಹೊರಗೆ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದುದು ತಲೆಗೆ ಹತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿದೆ; ಗಂಟಲು ಒಣಗಿಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಎದ್ದುಹೋದೆ. ಏನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ ಬಿಟ್ಟೆಯೆ!

ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಹಾಗೆಯೆ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಮಾಲತಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಕಲಿಯುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿತು.....ಅವರ ವರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಅವರವರಿಗೆ! ನಾನೀಗ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯದಿದ್ದರೆ....ಪಾಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ....ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಮರಳಿ ಕೂರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾಲತಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಕಲಿಯದಿದ್ದರೆ....? ಮಂದೆ ಹೆಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಬಂದವರು “ ಹುಡುಗಿಗೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಬರುತ್ತದೆಯೆ?” ಎಂದರೆ....! ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ ಪಾಸಾಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ....ಪುನಃ ಪುನಃ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ....ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ....ಆ ಮೇಲೆ....?

ಸರಿ! ಅವರವರ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಯೋಚನೆ ಅವರವರಿಗೆ!.....

ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ

ಅಜ್ಜಿ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ನಾನು ಇವರ ಎದುರಿಗೆ ನನ್ನ ವಿರ ಚರಿತೆ ಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

“...ಅವರು ಒಂದು ಗೋಲು ಹೊಡೆದಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೂರು ನಿಮಿಷ ಇರುವಾಗ ಅವೇಶ ಬಂದವನ ಹಾಗೆ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ, ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಮೂರು ಗೋಲು ಹಾಕಿದೆ. ಅಂದರೆ ನಾವೇ ಗೆದ್ದೆವು. ಎದುರು ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಸೋತಿ ವೆಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ ಹತ್ತಿತು. ಆಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಸುತ್ತ ಜನ ಜಮಾಯಿಸಿತು. ‘ಗೋಲು ಹೊಡೆದವನು ಇವನೇ ಕಣೋ!’ ಎನ್ನುತ್ತ ಎದುರು ಕಡೆಯವನೊಬ್ಬನು ನನಗೊಂದು ಏಟು ಬಿಗಿದ. ನನಗೂ ರೇಗಿತು. ಅವನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಾವು ನೀರುಮನೆ ಒಲೆಗೆ ಸೌದೆ ತುರುಕುವ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಆ ಜನರ ಕಾಲು ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿಸಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿ....”

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಒಂದು ಜಿರಲೆ ಹರಿದು ಬಂದಿತು. ಇನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾನ ಮೈಮೇಲೆ ಹತ್ತಿರತೆಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದವನು ಛಂಗನೆದ್ದು ದೂರ ನಿಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ನಾನು—ಹತ್ತು ವರುಷ—ನಕ್ಕು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ “ಭಾವಾ! ನೀನು ಪಕ್ಕ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ!” ಎಂದಳು. ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

....ಯಾವ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಇವನು? ....ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ಯಾವ ಸಾಮ್ಯ?....ಬಗೆ ಹರಿಯದೆ ಕಡೆಗೆ ಅವಳನ್ನೇ ಕೇಳಿದೆ. ಅವಳು “ಭಾವಾ! ನೀನು ಪಕ್ಕ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ!” ಎಂದು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವಳೆ ಲ್ಲದೆ ಗುಟ್ಟು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ನನಗೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಗಿಲೀಟು ಮಾಡುತ್ತ ಪೆಪ್ಪರ

ಹನಿಗಳು

ಮೆಂಟು, ಬಿಸ್ಕತ್ತು ತಂದು ತಿನ್ನಿಸಿ, ರೂಪಾಯಿ ಹತ್ತಾಣೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ:

“ಭಾವಾ! ಭಾರತ ಓದಿದ್ದೀಯಾ?”

“ಓದಿದ್ದೇನೆ.”

“ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಯಾರು ಹೇಳು—ಭಾರತದಲ್ಲಿ?”

“ಕೃಷ್ಣ!”

“ಕೃಷ್ಣ ಅಲ್ಲ ಭಾವಾ! ವಿರಾಟಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಬಂಡಿ ಹೊಡೆದ ನೋಡು—ಆ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ನೀನು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾರಿದಳು.

“ಲಕ್ಷ್ಮಣವಾಯ್ತು!” ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ—

ಈ ಗಂಗಾಶಂಕರ ಗೌರೀಶಂಕರ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆಯಲ್ಲ, ಅಸಾಧ್ಯದ ಬೆಟ್ಟಗಳೆಂದು—ನಮ್ಮ ಸಿರಿಪುರದ ಸಾರೀಶಂಕರ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಗಂಗಾಶಂಕರ ಗೌರೀಶಂಕರಗಳು ಎಲಾ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತಿ ಸುಂದರವಾದ ನಾಡೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಿರಿಪುರ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರ್ವತವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾರೀಶಂಕರ.

ಸಾರೀಶಂಕರದ ತುದಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ—ದೇವರೆ ಗತಿ! ಸಾರೀಶಂಕರದಲ್ಲಿ ಚಳಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಡೆಯಬೇಕು! ಆ ಚಳಿಗೆ ಢಕ್ಕ ಮಸ್ಲಿನ್ನು ಬೆರೆತುಕೊಂಡು ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ! ಸಿರಿಪುರದಿಂದ ಸಾರೀಶಂಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಆರು ಚಿಕ್ಕ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇಳಿದು, ಎರಡು ಹೊಳೆ ದಾಟಿ, ಐದು ಮೈಲು ಕಾಡು ಹಾಯಬೇಕು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಸಾರೀಶಂಕರದ ಚಳಿ ನುಂಗಬೇಕು. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಸಾರೀಶಂಕರದ ಅನುಪಮದೌನ್ಯತ್ಯವನ್ನು ಬೇರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತುದಿಮುಟ್ಟಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಂಡೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಂಡೆಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದರೆ ಕೈವಲ್ಯ ಸಿಗುತ್ತದಂತೆ!

ಹೊರಗಿನವರು ಸಾರೀಶಂಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಸಿರಿಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕು. ಸಿರಿಪುರವು ಸುಂದರ ನಾಡಾದರೂ ಅದರ ಹೊರಮೇರೆಯಲ್ಲಿ ಚೌಗು ವಿಪರೀತ. ಕಾಲು ಇಟ್ಟಲ್ಲಿ ಹೂತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪರಿಶ್ರಮವಿರುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಸಿರಿಪುರಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ಸಿರಿಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾರೀಶಂಕರಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಮರಳಿದವರು ಜಸ್ವಯ್ಯ ಎಂದರೂ ಪುನಃ ಬಾರರು.

ಈಗ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಹಿಂದೆ ಕೆಲವರು ಯಾತ್ರಿಕರು ಬಂದರು. ಅವರು

ಹನಿಗಳು

ಬಂದ ಕಾಲವು ಸಾರೀಶಂಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತಕ್ಕ ಕಾಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಂದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀವೆ, ಸತ್ತರೂ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಮುಷ್ಕರ ಹಿಡಿದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡೇಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದವು.

ನಡೆದು, ನಡೆದು, ನಡೆದು ತುದಿಯ ಬಂಡೆಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಗತ ಪ್ರಾಣರಾದೆವು. ಹೇಗಾದರೂ ಸೇರಿದೆವಲ್ಲ ಎಂದು ಉಬ್ಬಿ ಆ ಬಂಡೆಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಮೇಲೆದ್ದೆವು.

ಮೇಲೆದ್ದೆವು. ಎದ್ದು ನೋಡಿದರೆ—ಎದುರಿಗೊಂದು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ವಿಗ್ರಹ! ಜಿಳಿಯ ದಟ್ಟೆ....ತಂಬಾಕಿನಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ ದಾಡೆ....ಮೂಗು ವಿಾರಿಸಿದ ಡೊಳ್ಳು....ಕೊರಳಿಂದ ಜೋತಿಟ್ಟು ಡೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ನೇತಿಟ್ಟು ತಟ್ಟೆ.... ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಟ....ಲೋಟದಲ್ಲಿ.....

ನಾವೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಮೂರ್ತಿಯು ಬಾಯಿತೆರೆದು “ಷುಡುಷುಡುಕ್ಕಾಫಿ ಷಾರ್ ! ಷುಡು ಷುಡುಕ್ಕಾಫಿ !” ಎಂದಿತು.

ನನ್ನ “ ಹಾಬಿ ”

ಕೆಲವರ “ ಹಾಬಿ ” ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು. ಕೆಲವರದು ಹೆಣ ಹೊರುವುದು. ತಿಥಿ ಊಟ ಕೆಲವರದು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರದು ಖಾಯಿಲೆ ಮಲಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೆ ಒಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು “ ಹಾಬಿ ” ಇರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ “ ಹಾಬಿ ” ಎಂದರೆ ಸಾಲ ಕೇಳುವುದು.

ಸಾಲ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣ ಉಂಟು. ಒಂದು ಆವಶ್ಯಕತೆ. ಒಂದನೇ ತಾರೀಖಿನ ಸಂಜೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನಾಗಿದ್ದರೆ, ಎರಡನೆಯ ತಾರೀಖು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದರಿದ್ರನಾರಾಯಣನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದೊಂದು ಸಲ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ಇಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬೇಜಾರಾದಾಗ ಆ ಬೇಜಾರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಲಕ್ಕೆ ಮೊರಡುವುದು.

ಈ ಎರಡನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಕೇಳಬೇಕಾದರೆ ಯಾರು ಕೇಳಿದರೆ ಕೊಡುವರು ಅವರ ಬಳಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಹಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೂ ಕೃಪಿಚ್ಛುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿರುತ್ತೆ—ಅವರ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇಜಾರಾದಾಗ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ವಿಪುಣರ ಕಡೆ ಹೋಗುವುದು.... ಹೋಗಿ ಅದು ಇದು, ಕಲ್ಪತ್ರೆಯ ಕೊಲೆ, ಬೊಂಬಾಯಿನ ಬಾಂಬ್ ಕೇಸು, ಸೋಲಾಪುರದ ಸೊಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಒಂದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳುವುದು. ಕೇಳಿ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ಓಡುವುದು.

ಆಗ ನೋಡಬೇಕು ಆ ವಿಚಿತ್ರಮುಖಮಂಡಲವನ್ನು! ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಾವಗಳ ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚು ಕುಣಿತವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು—ಹೇಳಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಕೊಳದೆಯೆ ತುಂಬ ಕಡ್ಡಿ ಕಸ ತೇಲಿ ಬಟ್ಟು ಹತ್ತೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಲ್ಲುಮಳೆ ಬೀರುತ್ತ ಇದ್ದರೆ ಕೊಳೆ ಹೇಗಿರು

ಹನಿಗಳು

ತ್ತದೆ ನೋಡಿದ್ದೀರೇನು! ಅವರ ಮುಖ ಹಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಸತ್ಯದ ಸೀರೆಯ ಅಂಚಿನ ಗಾಳಿ ಸುಳಿದ ಹಾಗೆ.

ಆ ಕುಣಿತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಕಳಪೇಚಾಟ ನೋಡುವುದು. ಅವರು ಹೇಳುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳುವುದು. ಪಾಪ! ಹೋದವಾರ ಅವರ ಭಾವನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೈದುನನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮದುವೆ ಇಷ್ಟತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧ ನಡೆಯಿತಂತೆ! ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಐದು ನಿಮಿಷ ಹಿಂದೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನಂತೆ! ಇತ್ಯಾದಿ.....ಕಡೆಗೆ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತೇ ಎಂದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುವುದು.

ಆದರೆ ಈ “ಹಾಬಿ” ಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದೋಷ—ಹೋದವನ ಹತ್ತಿರ ಪುನಃ ಹೋಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅನುವಾನ—ಒಂದು ಸಲ ಸಾಲ ಕೇಳಿದವನು ಮತ್ತೆ ಬಂದನೆಂದರೆ ಸಾಲ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೇ ಎಂದು. ಅದರಿಂದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಈ ಲೋಪದೋಷಗಳಿದ್ದರೂ ಇಂತಹ “ಹಾಬಿ” ಬೇರೊಂದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಸಾಲ ಕೊಡುವವರು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ ಅಂದಾರು! ನಮಸ್ಕಾರ.

ನರಿ ಮತ್ತೆ !

ದಾದಾ ಪಾಪರನೂ ಶ್ರೀನಾಥನೂ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಬ್ಬರ ಹೃದಯಗಳೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡುವು. ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪಾಪರನು ಮಲಯದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ “ ಎಸ್ಪೀಟ್ ಎಂಜಿಂಟ್ ” ಆಗಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ಮೇಲೆ ಹೋದ. ಶ್ರೀನಾಥನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತು ರೂಪಾಯಿನ ಗುಮಾಸ್ತನಾದ.

ಇದಾದ ಎಂಟು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪಾಪರನು ಮತ್ತೆ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ. ಎಂಟು ವರುಷಗಳು ಸ್ನೇಹಿತರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ದಾದಾ ಪಾಪರನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಶ್ರೀನಾಥನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದಿತ್ಯವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಪಾಪರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀನಾಥನೂ ಶ್ರೀನಾಥನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಪಾಪರನೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹೆಣೆದ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲವೆ !

ಈ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಅವರಬ್ಬರ ಸಂಭ್ರಮವಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ !

ಶ್ರೀನಾಥನು “ ಪಾಪರನಂತಹ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗುವಾಗ—ಸ್ನೇಹಿತನಾದರೇನಂತೆ—ಹಿಸಿದ ಸಂಜೆ ಹರಿದ ಷರಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆ ! ” ಎಂದು ಅಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಪೆಬೀಡಿ ಎರವಾಗಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಡಲೂ ತೊಡಲೂ ತಂದ.

ಪಾಪರನು “ ಪಾಪ ! ಶ್ರೀನಾಥನು ತೀರ ಬಡವ. ಅವನ ಕಡೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನು ಈ ಭಾರಿಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಹಂಗಿಸಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಮಿಲ್ಲ್ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಯಿಸಿದ.

ಹನಿಗಳು

ಆದಿತ್ಯವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ! ಶ್ರೀನಾಥನ ಅವಾಂತರವೋ ಅವಾಂತರ ! ಗರಿಹಿಡಿದು ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಬರತಾರಿ ಅಂಚಿನ ಪಂಚೆ....ಸಿಲ್ಕು ಷರಟು.... ಬ್ಲೇಸರ್ ಕೋಟು....ಕೋರಾ ಪೇಟ....ಕಾಲಿಗೆ ಬೂಟು....ಎದೆ ಮೇಲೆ ಗಡಿಯಾರದ ಚಿನ್ನದ ಸರಪಣಿ....ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಎರಿಹೋಗಲು ಒಂದು ಟಾಂಗ ! ಪಾಪರನು ತಾನು ಹೊಲಿಸಿದ್ದ ಮಿಲ್ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟ.

ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರಬ್ಬರೂ ಕಲಿತಾಗ ಶ್ರೀನಾಥನೇ ಮುಂಚೆ ಪಾಪರನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಕುಲಿಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ರೆಪ್ಪೆ ಹೊಯ್ಯದೆ ನಖಶಿಖಾಂತವಾಗಿ ನೋಡಿದರು.

“ ಅಲ್ಲ ! ಬರುವ ನಲವತ್ತು ರೂಪಾಯಿನಲ್ಲಿ ಈ ಜರತಾರಿ ಜರುಬು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇವನಿಗೆ ಬಡತನ ಹೇಗೆ ಬಿಡುತ್ತದೆ ? ಸರಿ ಮತ್ತೆ ! ” ಎಂದು ಪಾಪರನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೆಂದುಕೊಂಡ.

“ ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಸಾಸು ಹಿಡಿಯುವ ಮನುಷ್ಯ ಇವನು ! ನಾನು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಸಂಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ಇವನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೇ ಗಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಇವನು ಹಾಕಿರುವ ಬಟ್ಟೆ ನೋಡು ! ಹೀಗೆ ಜಿವುಣತನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ದುಡ್ಡುಕೂಡಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನೆ ಇವನು ! ಸರಿ ಮತ್ತೆ ! ” ಎಂದು ಶ್ರೀನಾಥನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡ.

ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರು !

ಸಂಕಲ್ಪನಾಧನೆ

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಲುಪಾಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೋಪಾಲಿ ಗೊತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಲೈಬ್ರರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಯಾವ ಯಾವ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಎನೇನು ಚಿಹ್ನೆಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ತನಗೆಷ್ಟೆಷ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತನಗೆಂತೆಂತಹ ರೋಗಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ಪತ್ತೆಮಾಡಿ, ಆ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಔಷಧದಂಗಡಿಗಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವನಿವನೇ! ಈ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನ ತಾತ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ!

ಹೋದ ವರುಷ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ತಸಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತಿತು. ಮುದುಕನಿಗೆ ಅರುವತ್ತೈದು ವರುಷ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಖಾಲಿ ಹೆಚ್ಚು. “ಹಿಂದಿನ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ತಸಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ವಿಪುಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ತಸಸ್ಸಿ ದಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಮನೆಯ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು “ನಾರಾಯಣಾ! ಗೋವಿಂದಾ! ಗೋವಿಂದಾ! ನಾರಾಯಣಾ!” ಎಂದು ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದ.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿಹ್ನೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಸಾಯುವ ಹಾಗಾದ. ಮನೆಯವರು ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದರು. “ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ, ಈ ಹುಚ್ಚು ಬೇಡ” ಎಂದು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುದುಕ ಅವರ ಮೇಲೆ ರೇಗಿ ಉರಿದುರಿದು ಬಿದ್ದ.

ಈ ಸುದ್ದಿ ನನಗೆ ತಂದರು. ಮುದುಕನಿಗೆ ಈ ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ, ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹುಡುಕಿ ಅದರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದೆ; ನಾಟಕದ ಕಂಪನಿಯಿಂದ

ಹನಿಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯ ಎರವು ತಂದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾತ್ರ ಧರಿಸಿ ಮುದುಕನಿಗೆ ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಂತೆ ಮೋಸಮಾಡಬೇಕೆಂದು. ಸಾಯುವವನನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೋಸವೂ ಆಗಬಹುದು. ಏನಾದರೂ ಆಗಬಹುದು!

ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ....ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರು....ನೆಲ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮೇಣದಬತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ....ಸುತ್ತ ಸದ್ದಿಲ್ಲ....ಮುದುಕನು ಗೋಡೆಯಕಡೆ ಮುಖಮಾಡಿ “ನಾರಾಯಣಾ! ಗೋವಿಂದಾ!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ....

ನಾನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ವೇಷಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಅವನ ತಲೆದೆಸೆ ನಿಂತು ಗಂಭೀರವಾಗಿ “ಭಕ್ತ! ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ! ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕರೆದುದೇಕೆ?” ಎಂದೆ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನು ಬೆಚ್ಚಿ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹಿರೀಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ಸ್ವಾಮಿ! ನಾರಾಯಣಾ! ಕಡೆಗಾದರೂ ಭಕ್ತನಮೇಲೆ ದಯೆ ಬಂತೆ!” ಎಂದು ಮೇಲುಸಿರಿಡುತ್ತ ನುಡಿದ.

ನನಗೆ “ನಾನೇಕೆ ಮೋಸಮಾಡುವೆನೋ!” ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು!

ಮತ್ತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ “ಭಕ್ತ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತಿದೋ ಬಂದಿರುವೆನು. ನಿನಗೇನು ಬೇಕು—ಕೇಳು” ಎಂದೆ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನು ಕಣ್ಣಿರೆ ಮುಚ್ಚಿ, ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಚಾಚಿ, ಉಸಿರಿಲ್ಲದ ಉಸಿರಿನಲ್ಲ “ಏನೂ ಬೇಡ....ಒಂದು.... ಅರೆಲೋಟ.... ನಿಂಬೆ....ಹಣ್ಣಿನ ಪಾನಕ” ಎಂದ!

ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯ ಜುಟ್ಟು

ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿ ರುಸ್ತುಂ ಜಿಟ್ಟಿ. ಇದ್ದಬದ್ದ ಜಿಟ್ಟಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿ ಜಗಜಿಟ್ಟಿಯನ್ನಿ ಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹೀಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ದಿನ ರುಸ್ತುಂ ರಹೀಮನೆಂಬ ಪೈಲ್ವಾನನು ಬಂದುದನ್ನು ಕೇಳಿ “ಇವನಲ್ಲಿ ಚಿಗಿತುಕೊಂಡ ಈ ಪೈದ!” ಎಂದು ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೇನು! ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲವೆ! “ಈ ಮುಕ್ಕುಂಗೆದುರ್ಬುಟ್ಟಿ ಆಗೋತು! ಬಂದಾ ಅಂದ್ರೆ ಅವಸ್ತುತಿಗೈಯ್ತು ಮಿಲಾಯಿಸ್ಪುಟ್ಟಿ” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೇ ಕೈ ಮಿಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪಟ್ಟು ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಹೀಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯ ಕೈಗೆ ತಾಮ್ರದ ಚೊಂಬಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಟ್ಟಿ ಸಿಳ್ಳಾರಿಯಂದದ ಕೂದಲು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕೂದಲು ಸಿಕ್ಕಲು ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಓಡಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಏಚಿತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಕ್ರಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಕೂದಲ ಗಂಟನ್ನು ಮುಖದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು ಎನ್ನು ಸಿತು. ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಯ ಮಲೆಗಳನ್ನೇ ಮಲಗಿಸಿರುವಾಗ ಈ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ಸುವುದು ಕಷ್ಟವೇ ಎಂದುಕೊಂಡು ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಮುಂದುಗಡೆಗೆ ಎಳೆದ. ಎಳೆದ, ಎಳೆದ, ಎಳೆದ. ಎಳೆದದ್ದೂ ಎಳೆದದ್ದೆ. ಜುಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಯೇ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆರು ಕೂದಲು ಮೂರಾಯ್ತು. “ಇದು ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಹಿಕ್ಕುತ್ತು ಮಾಡ ಬೇಕು” ಎಂದುಕೊಂಡು ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿ ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಿರು ಗಿಸಿದ. ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಬಲಗಡೆ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಎಡಗಡೆ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಆಗುವ ಹಾಗೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಚಕ್ರ ಸುತ್ತಿಸಿದ. ಲಾಗ ಹಾಕಿದ. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಜುಟ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯ ಮುಖ ಗಾರಾಯ್ತು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿತು. ಜಿಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ

ಹನಿಗಳು

ಸೋಲದವನು ಈ ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಸೋತೆನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವಮಾನವಾಯಿತು ಅವಮಾನದಿಂದ ರೋಷವುತ್ಪನ್ನವಾಗಲು ಅಂದಿನಿಂದ ಕುಸ್ತಿವಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಪಥಮಾಡಿ ಕಾಚ ಹರಿದೆಸೆದವನು ಪುನಃ ಅಖಾರಕ್ಕೆಳಿಯಲಿಲ್ಲ!

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುದಿ ಗಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯು “ ವಾರೆ ಮೇರೆ ವಷ್ಠಾದ್ ಅದೀಗ! ಒಂದು ದಫ ಸೋತ ಅಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಚಾ ಕಟ್ಟೋದುಂಟ ವಾರೆ ಮೇರೆ ವಷ್ಠಾದ್ ! ” ಎಂದ.

ಅನಿಪ್ಪಕ್ಕೆ ಶನೀಶ್ವರ ಗುರಿ !

ಒಂದು ಸಲ ಬೆರಳು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಸಲುವು ಆ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾದರೆ “ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ತಾವು ಏನಾದರೂ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅದು ಏನು?” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಅದರ ತಪಶೀಲನೆಲ್ಲಾ ವಿಶದವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ, ಅದರ ಗುಣಾವಗುಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಗುಣಾಕಾರ ಹಾಕಿ, ಬಹಳ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಿದರೆ ನಾನೂ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ.

ಈಗ ಮುಂವತ್ತೆಂತು ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಐಬು ನಡೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಈಗ ಏನು ಕಂಡರೂ ಅನುಮಾನ!

ಮುಂವತ್ತೆಂತು ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊತ್ತಾಯಿ ತೆಂದು ಅನವರದಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಬೆರಣಿ ಮಾರುವ ವಳು ಗೂಡೆಯಿಳಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಇಳಿಸುವುದು ಇಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು—ಮಹ ರಾಯಿತಿ—ಪುನಃ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಸುವು ಕಡಿಮೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಧಾಂಡಿಗರಿಗೆಲ್ಲ ದಮ್ಮಯ್ಯಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿದಳು. “ದಯವಿಟ್ಟು ಗೂಡೆ ತಲೆಮೇಲೆ ಹೂರಿಸಿ” ಎಂದು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಅದನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ! ನಾನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ—ನಾನಾಗ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದೆ, ಧಾಂಡಿಗನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ—“ವಾಪ! ಮುದುಕಿ! ಶಾಲೆಗೆ ವೇಳೆಯಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ಗೂಡೆಯನ್ನು ಅವಳ ತಲೆಮೇಲೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿದೆ. ಹೊರಡುವಾಗ ಮುದುಕಿ—ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದವಳು—ನಗುಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ನಿನಗೆ ಗೌರಿಯಂಥ ಕೆಂಡತಿ ಬರಲಿ ನನ್ನ ಚಿನ್ನ!” ಎಂದು ಹರಸಿದಳು. ನನ್ನ ಮುಖ ಕೆಂಪಾಯ್ತು. ಹೊರಟುಹೋದೆ.

ನನಗೆ ಇಂತಹ “ಗೌರಿ” ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ—ಅವಳ

ಹನಿಗಳು

ಪ್ಪನಾಣಿ—ಅವಳ ಗೂಡಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿಷಯ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ—ಮುದುಕಿಯೇನೋ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನುಡಿದಳು ; ಆದರೆ ದೇವರು ಅವಳ ಹರಕೆಯನ್ನು ಸಫಲಮಾಡುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ “ ಗೌರಿ ” ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಬದುಲು “ ಚಂಡಿ ” ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಭ್ರಮಿಸಿ ಕೈ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟ! ಈ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಮಾಡಿದ ಅವಾಂತರ ಈಗ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಎಂದರೆ—ನನ್ನ ಚಂ—ಅಲ್ಲ, ಗೌರಿಗೆ ನಾನು ಹೆದರುತ್ತೇನೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೂ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಸೋಮಸುಂದರ ಎನ್ನುವ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಭೈರವಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿಬಿಡಲೇ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತು ಇಷ್ಟು ಅಧ್ವಾನಕ್ಕೂ ಯಾರು ಕಾರಣರು ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ—ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿದ ಮುದುಕಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಮುದುಕಿಯ ಹರಕೆ ಸಲಿಸಿದ ದೇವರೂ ಅಲ್ಲ ; ನಾನೇ ! ಮಿಕ್ಕವರು ಮಾಡಿದಂತೆ ನಾನೂ ಮುದುಕಿಯ ಗೂಡಿ ಮುಟ್ಟದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ..... !

ಅದೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ಕತೆ !

ಕೆಂಬಿ ಕಿತ್ತ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ !

ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇಷ್ಟರು. ಅವನು ಹುಡುಗರನ್ನು ಬಹಳ ಗೋಳುಗುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ “ಆಯಿತ್ತಾರ” ಎಂದರೆ “ಆದಿತ್ಯವಾರ ಎಂದು ಬೋಗಳಲು ಬಾರದು—ಓದುತ್ತಂತೆ ಇದು!” ಎಂದು ಆ ಹುಡುಗನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಾಸುಂಡೆ ಎಬ್ಬಿಸುವ ಈ ಪುರುಷ! ಕೊನೆಗೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಸಾಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದವು. “ಮಹಾರಾಯ! ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ನೀ ಬೇಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ: “ಸಾಕು ಬೇಕು ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟವಲ್ಲ. ಹುಜೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಖುಷಿ!” ಹುಜೂರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಹಾಕಿದೆವು—ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇಷ್ಟರು ನಾಲಾಯಕ್ಕೆಂದು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಭಾವನ ಮಗ! ನಮ್ಮ ಅರ್ಜಿ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು !

“ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಎನೂ ಸುಖ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಎನಾ ದರೂ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದ ನಮ್ಮ ತಾತ. ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯ ಬೈದು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರನ್ನು ಬಡಿದರೆ!

ಮುಂದಲ ವಾರ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಮನೆ ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದಿದ್ದ ಹಸು, ಗೂಟ, ಹಗ್ಗ ಎಲ್ಲ ಗೈರ್‌ಹಾಜರ್! ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಶಂಖ ಕುಟ್ಟಿದ. ಹಸು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪಾವೂವರೆ ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು !

ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಎಂಕಟ “ಬುದ್ದಿ ! ನೆನ್ನೆ ಮೋಳೆ ವೊಲದಲ್ಲಿ ಮೇಯ್ತಿತ್ತು ತಮ್ಮನ” ಎಂದ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಮೋಳೆಗೆ ಓಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪಟೀಲ—ನಮ್ಮ ತಾತನ ಸ್ನೇಹಿತ—ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ, ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಿಸಿ, ಹಸು ಹುಡುಕಲು ಆಳು ಕಳುಹಿಸಿದ. ಹೋದ ಆಳು ಸಂಜೆ ಬಂದು “ಬುದ್ದಿ ! ಅಸ ಕೆಂಗರದ ಅತ್ತರ ಇತ್ತಂತೆ” ಎಂದ. ಕೆಂಗರಕ್ಕೂ ಮೋಳೆಗೂ ಐದು ಮೈಲಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದ. ಪಟೀಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. “ರಾತ್ರಿ ಬುದ್ದಿ ! ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವೋಗೆವ್ರಂತೆ” ಎಂದ.

ಹನಿಗಳು

ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಕೆಂಗರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಹಾಲು—ತುಪ್ಪ. ಸಂಜೆವರೆಗೂ ಆಳುಗಳು ಹಸು ಹುಡುಕಿ “ ನಂಜಪುರದ ಲೈತಂತೆ ಅಸ. ನಂಜಪುರದ ನೀನ ಬಂದಾವೆ ” ಎಂದರು.

ಹೀಗೆಯೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಮೋಳೆ, ಕೆಂಗರ, ನಂಜಪುರ, ಕಾಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕುಂಟನ ಕಟ್ಟಿ, ಕರಿಹೊಳೆ, ನಂಜಾಗರ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ, ಬಂದೊಂದು ಕಡೆ ಬಂದೊಂದು ದಿನ ತಂಗಿ, ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ನೇರಳೆಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಖಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾತ, ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಕೆಲವರು ನೆರೆದಿದ್ದರು.

ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಮುಖ ಕಂಡುದು ತಡ “ ಏನು ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ! ಎಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೆ ಈ ವಿದ್ವೆ? ಮನೆ ಹಿತ್ತಿಲು ತಪ್ಪಿ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಹಸು ಕಟ್ಟಿ, ಹಸು ಹುಡುಕುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಲಿ ಬಿಟ್ಟಿ ತಿಂಡಿ ಗಿಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಆಟ ಹಾಕಿದೆಯೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ? ಹಾರವ ನೀನು! ಹಾರವ! ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಗ್ರಾಮ ದೋರಲಾ ತಲಾ ಮೂರು ಕಾಸು ಹಾಕಿ ಕೊಡುತಿರಲಿಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ— ಸಂಬಳ ಎಟಕದಿದ್ದರೆ? ಹಳ್ಳಿಯವರಗಾ ಮೋಸಮಾಡೋದು ನೀನು? ಛೆ! ” ಎಂದು ನಮ್ಮ ತಾತ ಎಲ್ಲರೆದುರಗೂ ಎಂದುಬಿಟ್ಟ.

ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಮುಖ ಇನ್ನಾಯಿತು. ಊರನವರ ಮಸಲತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೇನಾಗಬಹುದೆಂದು ಹೆದರಿಕೆ ಆಯಿತು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೇಲಕ್ಕೊಂದು ದಮ್ಮಯ್ಯಗುಡ್ಡೆ ಅರ್ಜಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಂಬ ಕಿತ್ತ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ!

ಆರು ದೋಸೆ ಆರು ಇಡ್ಲಿ ಆರು ಕಾಫಿ

ದೋಸೆ ಎಂದರೆ ಮುಮ್ಮೂರು ಕಾಸು ಸಾದಾ ದೋಸೆ ಅಲ್ಲ; ಸ್ಪೆಷಲ್ ಮೋಟಾರ್ ಮಸಾಲೆದೋಸೆ, ಚಟ್ಟಿ ಕಡಿಮೆ, ಡಬ್ಬಲ್ ಪಲ್ಯ! ಇಡ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಬರಿಯ ಅಕ್ಕಿ ಇಡ್ಲಿ ಅಲ್ಲ; ರವೆ ಇಡ್ಲಿ, ಗಟ್ಟಿ ಚಟ್ಟಿ, ಎರಡು ಬೆಣ್ಣೆ, ಒಂದು ಪ್ಲೇಟು ಸಾಗು! ಜತೆಗೆ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಕಾಫಿ—ಸ್ಪೆಷಲ್, ಸ್ಟ್ರಾಂಗು, ಹಾಲು ಕಡಿಮೆ!

ಆ ಹೊತ್ತು ಎದ್ದಾಗ ನರಿಯ ಮುಖ ನೋಡಲಿಲ್ಲ—ಹಳೆಯ ಎಕ್ಕಡ ಮಡಗಿದ್ದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಟು ಪರಕೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮುಖ ಕಂಡೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಹೊತ್ತು ಹಾಗಾದದ್ದು. ಎದ್ದು ಹೊರಟುದು ತಡ ವೆಂಕಟರಾಮು ಸಿಕ್ಕಿದ. ದೋಸೆ, ಇಡ್ಲಿ, ಕಾಫಿ ಕೊಡಿಸಿದ. ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವುದರೊಳಗೆ ರಂಗಣ್ಣ ಸಿಕ್ಕಿದ. ಅವನದೂ ದೋಸೆ ಇಡ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕೈಂಕರ್ಯ. ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಂತೆ ಆರು ಜನ ಸಿಕ್ಕಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನೇಹಿತರೇ. ಎಲ್ಲರ ಸೈವೇದ್ಯವೂ ದೋಸೆ, ಇಡ್ಲಿ, ಕಾಫಿ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಒಂಭತ್ತೂವರಯ ವೇಳೆಗೆ ಆರು ದೋಸೆ ಆರು ಇಡ್ಲಿ ಆರು ಕಾಫಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆಗೆ ತೂರಾಡುತ್ತ ಹೋದೆನಂತೆ. ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ಮಲಗಿದೆನಂತೆ. ಹನ್ನೊಂದರಿಂದ ಒಂದು ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಊರು ಹೊಲಗೇರಿ ಒಂದು ಮಾಡುತ್ತ ಸಾವಿರ ಕಾಲು ಒದ್ದಾಡುವಂತೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನಂತೆ. ಒಂದುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಘಟ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಇರುವೆ ಮುಲುಗಿದ ಹಾಗೆ ಮುಲುಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಬಟ್ಟೆ ಹಿಂಡುವ ಹಾಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದೆನಂತೆ. ಮನೆಯವರೆಗೆಲ್ಲ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಉಪ್ಪು ನಿವಾಳಿಸಿದರಂತೆ, ಕಾಲು ಧೂಳು ತೆಗೆದರಂತೆ, ನೆಟಿಕೆ ಮುರಿದರಂತೆ, ಹೆಂಚಿಕಡಿ ಸುಟ್ಟರಂತೆ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ತೆಗೆದರಂತೆ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೆಂಬೊದಿ ಬಳಿದು

ಹನಿಗಳು

ಬಿಸಿನೀರಿನ ಬುಡ್ಡಿ ಒತ್ತಿದರಂತೆ, ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಂಟು ಕವಚ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ
ರಂತೆ. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಮುಲುಗುಟ್ಟುವುದು ನಿಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಅಷ್ಟ
ರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಘಂಟೆಯಿದ್ದ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ಆರು ಗಂಟೆಯಾಯಿತಂತೆ.
ಕಡೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆತರಲೇ ಎಂದರಂತೆ. ಹೂಂ ಎಂದೆನಂತೆ. ಡಾಕ್ಟರು
ಬಂದನಂತೆ. ನಾಲಿಗೆ ನಾಡಿ ನೋಡಿ ಏನೋ ಕೊಟ್ಟನಂತೆ. ರಾತ್ರಿ
ಎಂಟುಗಂಟೆಗೆ ಬಂದ ಸಿದ್ಧೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟುಗಂಟೆಗೆ ಹರಿಯಿತಂತೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರಿನ “ಬಿಲ್ಲು” ಬಂತಂತೆ. ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ
ಮನೆಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ, ಔಷಧಕ್ಕೆ ಎಂಟಾಣಿ ಎಂದಿ
ತ್ತಂತೆ. ನನಗೆ ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತೋರಿಸಿದರಂತೆ.

ನನಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂತಂತೆ!

ತಣ್ಣಗಾಯ್ತು !

ಮೈಸೂರು,
೧೪-೧-೨೦.

ಸುಬ್ಬು,

ನಿನ್ನ ಕಾಗದ ಬಂತು. ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಲಾಟೆ ಎಂದಿದ್ದೀಯೆ. ಹುಷಾರಾಗಿರು. ಉದ್ದುದ್ದ ಕಾಗದ ಬರೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತೀಯೆ. ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ರಾಮುವಿಗೆ ಶಾಂತಿಪ್ರಸ್ತ. ಇನ್ನೇನು ಬರೆಯಲಿ? ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ. ರಾಮು ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ ಪಿಶಾಚಿ ಹಿಡಿದಂತೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತೋ ಪ್ರಾಣಿ!

ಇಷ್ಟೆ. ನಾಳೆ ಬೇರೆ ದೊಡ್ಡ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ಬರೆ.

ನಾಣಿ.

* * * * *

ಮೈಸೂರು,
೨೬-೪-೨೦.

ಸುಬ್ಬು,

ನಿನ್ನ ಕಾಗದಗಳೆಲ್ಲ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಗುಡ್ಡೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ನನಗೆ ಇದು ವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪುರಸೂತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸದ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕಳೆದು ಕೊಂಚ ಹಾಯಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ—ಹದಿನೈದು ಕಾಗದಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಒಂದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಾನು ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಓದಿದೆನೆಂದು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೆ!.... ಹೌದು, ಮೆಡಲಿಗೆ. ಒಂದಲ್ಲ, ನಾಲ್ಕು. ನನಗೆ ನಾಲ್ಕೂ ಬರುತ್ತದೆ ಖಂಡಿತ. ಈಗ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ೨೬ ಪೌಂಡು ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ!

ಇಷ್ಟು ಒದ್ದಾಡಿದುದೂ ಏತಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವಿಯೋ—ಕೇಳು. ನನಗೆ ಈ

ಹನಿಗಳು

ಪದಕಗಳಿಂದ ಬರುವ ಗೌರವಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಕೆಲಸ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ಪನ ಆಸ್ತಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟಾಯಿತು ನನಗೆ. ನನ್ನ ಗುರಿ ಇಷ್ಟು—ನಾನು ಪದಕ ಗಿಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ರೋಜೀನ ಕಾನ್ಸ್ಟ್ರೋಷನ್ ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ “ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ತಿರುಮಲಾಪುರ” ಎಂದು ಕೂಗಿದಾಗ ಮಹಾರಾಜರು ನಗುನಗುತ್ತ ಮೆಡಲ ಮೇಲೆ ಮೆಡಲು ನನ್ನ ಮಡಿಲಿಗೆ ತುಂಬಿದಾಗ...ಅದನ್ನು ರೋಜೀ ನೋಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನೋಡು ನಾನು ಅಷ್ಟು ಒದ್ದಾಡಿದುದು. ಗೊತ್ತಾಯಿತೆ ಈಗ!

ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ. ನೀನೇನೂ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಗದ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನೀನು ಎಲ್ಲಾ ವಿಶದವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮು.

ಮೇಲುಮಾತು :—ಈ ಕಾಗದ ನಿನಗೆ ತಲಪುವ ವೇಳೆಗೆ ನಾನೇ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಬಂದರೂ ಬಂದೆ. ಅಂತೂ ನಾಡಿದ್ದು ಸ್ವೇಷನಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿರು. ರಾಮು.

* * * * *

ಮೇ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಿತು. ರಾಮು “ಡಬ್ಬಲ್ ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್!” ಬತೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪದಕಗಳು! ಎರಡು ಬಹುಮಾನ!

* * * * *

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಹದಿನಾರಕ್ಕೆ “ಕಾನ್ಸ್ಟ್ರೋಷನ್.”

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಖು ರಾಮು ಬೊಂಬಾಯಿ ದೆಹಲಿ ಕಡೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಪ್ರವಾಸಹೋಗಿದ್ದ ವನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ. ಅದೇ ಸಂಜೆ ಕಾನ್ಸ್ಟ್ರೋಷನ್ ಗೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ಸಂಜನಗೂಡಿಗೆ ಹೋದ.

ಸಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ರೈಲು ಇಳಿಯುವುದು ತಡ, ಅವನ ಭಾವ ಶೇಷ ಗಿರಿ “ರಾಮು! ರೋಜೀಗೆ ಬಂದು ಮಗು!....ಗಂಡು!....ನೆನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ!” ಎಂದು ಉಕ್ಕುತ್ತ ಹೇಳಿದ.

ತಣ್ಣಗಾಯ್ತು!

ಕಾಪಿ ಹೋಟಲು ನಿಂಗವ್ವ

ಕಾಪಿ ಹೋಟಲು ನಿಂಗವ್ವನನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಅವಳು ದೋಸೆ ಹುಯ್ಯುವಾಗ ನೋಡಬೇಕು. ಕರಿಯ ಕಾವಲಿ....ಗುಂಡು ಗುಂಡಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ದೋಸೆ....ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಅಂಚಿನ ಹಳದಿ ಸೀರೆ....ಹಣೆಯ ವಿಭೂತಿ ....ಕೊರಳ ಕರಡಿಗೆ—ಹೇಳಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ ನೋಡಬೇಕು.

ಒಂದು ದಿನ ವೀರಭದ್ರಯ್ಯನೆಂಬವನು ಆ ಹೋಟಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ದೋಸೆ ಹುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿಂಗವ್ವನನ್ನು ಕಂಡನು. ಕಂಡು ದಿನವೂ ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನಿಂಗವ್ವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಲಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ತುಣುಕನ್ನು ಇಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆದರೆ ಭ್ರಮರಕ್ಕೆ ವುಷ್ಟವಿಲೋಕನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬಂಡುಣಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವೀರಭದ್ರಯ್ಯನಿಗೆ “ ಮೆಟಮಾರ್ಫಾಸಿಸ್ ” ಎನ್ನುವ ರೂಪಭೇದ ವಕ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಂಬಳಕಾಯಿನಂತಿದ್ದವನು ಸೌತೆಕಾಯಾದ. ಸೌತೆಯ ಕಾಯಿ ಈರನಗೆರೆ ಬದನೆಯ ಕಾಯಾಯಿತು. ಬದನೆಯಕಾಯಿ ಹೆಂಚಿಕಡ್ಡಿಯಾಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಹೆಂಚಿಕಡ್ಡಿಯು ಕೂದಲೆಳೆಯಾಯಿತು. ಕೂದಲೆಳೆಯು ಬರಬರುತ್ತ ಸುರುಟಿಕೊಂಡು ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು.

ಆ ಸುರುಟಿಕೊಂಡ ಕೂದಲನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ದೋಸೆ ಹುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿಂಗವ್ವನನ್ನು ಯಾರೋ ಕೇಳಿದರು. “ ಏನು ನಿಂಗವ್ವ! ನಿಂಗಷ್ಟು ನೋಡ್ತಿದ್ದೆ—ಯೀರಬದ್ರಪ್ಪ. ಅವನೋ ಗುಟ್ಟ್ರವೆ ದೋಸೆ ಉಯ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲ ನೀನು! ” ಎಂದು.

“ ದೀಪದತ್ತ ವುಳ ಬಂದು ರೆಕ್ಕೆ ಸುಟಿಕೊಂಡು ಸತ್ತರೆ ದೀಪಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕಂತೀಯಾ ? ” ಎಂದು ನಿಂಗವ್ವನೆಂದಳು.

....ಆ ಮೇಲೆ?

ಒಂದು ಸಲ ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಟಾಗ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆರಲೆಂದು ಬೋರ ನನೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಹೋಗುತ್ತ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಗೊಳದಲ್ಲಿಳಿದು ಕನ್ನಂಬಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾವೇರಿ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ ವೂಜಾರಿ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆವು....

ಇದಾದ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೇಲೂರಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಬೋರ ಬಂದು “ಬುದ್ಧಿ ! ಒಂದು ಡಬ್ಬ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಬೇಕು ” ಎಂದ.

“ ಯಾಕೊ ? ಸೆಶ್ಯಕ್ಕೆನೊ ? ”

“ ಅಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ! ಕಟ್ಟಿಯ ಊವಾ ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲ, ಅದು ಚಂಡಿಕೆ ಯಾಗ ನಿಲೋಲ್ಲ. ಅದಕ....”

“ ಪೆಚ್ಚೆ ! ಆ ಒಣಕಲು ಹೂ ಇನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ ! ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕೊ ಡಬ್ಬ ? ”

“ ಅಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ! ನಮ್ಮ ಸರಗೂರಾಗ ನೀರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅವಸ್ತೆ ತಮಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ! ಊರ ಕೊಳದಾಗ ಹಸಾಕರಾಕ್ಕೂಡಾ ಕುಡಿ ಯೋಕ್ಸಹಿತ ನೀರಹಾ ಇಲ್ಲ....ಅದಕ....ಕಾವೇರಮ್ಮ ಕಟ್ಟೀಹಿಂದ ಆಪಾಟಿ ನೀರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಳಲ್ಲ....ಅದಕ.... ಈ ಪರ್ಸಾದ ಮಡೀ ಕೊಂಡು ಊರಿಗೋಗೋತೂ ಸೆ ನಮ್ಮ ಸರಗೂರು ಕೆರೆಗಾಕಿಬಿಡ್ತೀನಿ. ಕೆರೆ ತುಂಬ ನೀರುಬುಡ್ತಾಳೆ ಕಾವೇರಮ್ಮ....ಇದು ಅವಳ ಪರ್ಸಾದ ಅಲ್ವಾ....ಅದಕ....ಆಗ ಹಸಾಕರಾಗೆ ಬೇಕಾದಂಗೆ ನೀರು ಸಿಕ್ತದೆ.... ಅದಕ....”

ಬೋರನ ಮುಗ ತೆ ನೋಡಿ ನನಗೆ “ ಅಯ್ಯೋ ” ಎನಿಸಿತು. ಅವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸೇನು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿರುವುದು ಸ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲ— ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಪರದಾಡುತ್ತಿರುವ ಮೂಗುವಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ. ಆದರೆ.... ?

ಹನಿಗಳು

ಡಬ್ಬಿಯೇನೂ ಕೊಟ್ಟಿ....

ಇನ್ನಾರು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಸರಗೂರು ಮುಟ್ಟುತ್ತೇವೆ. ಬೋರ ತನ್ನ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹತ್ವದಿಂದ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಊರಿನ ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿಸುತ್ತೇನೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾನೆ....ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಕೆರೆಗೂ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.... ಆ ಮೇಲೆ?...ಆ ಮೇಲೆ?....

ಹೆಚ್ಚಿನವಳು

ನಾನು ಮಲ್ಲನಬೋರೆಗೆ ಜವಾಬಂದಿಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ವಿಷಯ ನಡೆಯಿತು.

ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ತಂಗಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಒಬ್ಬಳು ಮುದುಕಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಅವಳ ಮಗ. ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲದೆ ಜತೆಯಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಯಿಯು ಮಗನಿಂದ ಏನನ್ನೋ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಾನು ಹೋದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ತಂದಿದ್ದ ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿಹೋಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹಾಲು ತರಲು ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಹುಡುಗನು ಹೊರಟುದು ತಡ—ಮುದುಕಿಯು “ ಶತಾಯುಸ್, ವಜ್ರಾಯುಸ್, ದೀರ್ಘಾಯುಸ್, ಶತಾಯುಸ್, ವಜ್ರಾಯುಸ್, ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ ” ಎಂದು ಸರಂಪರೆಯಾಗಿ ಜಪಿಸುತ್ತ ಕೆಲಸಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ನಾನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ನಡೆಸಿದಳಲ್ಲದೆ ಜವಾಬು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಜತೆಗೆ ಯಾರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಇವಳಿಗೇನು ಹುಚ್ಚೋ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ನನ್ನಿಗೇನು ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದೆ.

ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಹುಡುಗ ಹಾಲು ತಂದು ತಾಯ ಬಳಿ ನಿಂತ. ಅವಳ ಜಪ ನಿಂತಿತು.

ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಲ ಹುಡುಗನು ಮರೆಯಾದಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ “ ಶತಾಯುಸ್ ” ಜಪವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಳು. ಅವನು ಕಣ್ಣೆ ದುರಿಗಾದರೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುವಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಅವಳನ್ನೇ ಕೇಳಿದೆ.

ಮುದುಕಿಗೆ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ—ಮಕ್ಕಳು ಸೀಂತಾಗ “ ಶತಾಯುಸ್, ವಜ್ರಾಯುಸ್, ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ ” ಎನ್ನದೆ ಹೋದರೆ ಆ ಮಕ್ಕಳ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೆಂದು. ಅದರಿಂದ ಮುದುಕಿಯು ತನ್ನ ಮಗನು ಕಣ್ಮರೆಯಾದಾಗ ಯಾವಾಗ ಸೀಂತಾನೋ, ಅವನು ಸೀಂತಾಗ ನಾರಾದರೂ “ ಶತಾಯುಸ್ ” ಎನ್ನುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಎನ್ನದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೋ ಎನ್ನೋ ಎಂದು ಅಳುಕಿ ನನು ಮರೆಯಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತಾನೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ!

ಮೌಢ್ಯದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಎದ್ದ ನನ್ನ ನಗುವು ನಳ ತಾಯ್ತನದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಡಗಿಯಾಯಿತು!

ಗಮಾರ

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಬೋರನನು ನಾವು ಪಟ್ಟಣವಾಸದವರು “ಗಮಾರ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬೋರನಿಗೆ “ಗಮಾರ” ಎಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಲ ಬೋರನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತೆಂಗಿನ ತೋಪಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ತೆಂಗಿನ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಕೀಳಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಿಡ ಮುಗಿಲಿನ ಮುಕ್ಕಾಳಿಗೆ ಮಾರಿತ್ತು. ಬೋರನ ಮಗ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿದ. ಆಳನ್ನೂ ಅವನು ಹತ್ತಲಿದ್ದ ಗಿಡವನ್ನೂ ನೋಡಿ “ಬೋರ! ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಹತ್ತುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳು ಅವನಿಗೆ” ಎಂದೆ.

“ಅದೇನೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಬಿಡಿ ಸೋಮಿ!” ಎಂದ.

ನನಗೆ ಮುಖ ಮುರಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಎಷ್ಟಾದರೂ “ಗಮಾರ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಂತೈಸಿಕೊಂಡೆ.

* * * * *

ಮೊನ್ನೆ ಮನೆಯ ಕೈಯಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಳ್ಳಿ ಮನೆಯ ಹೆಂಚು ಸೂರು, ನಡೆದರೆ ತಲೆ ತಾಕುವ ಸೂರು. ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬೋರನೂ ಅವನ ಮಗನೂ ಬಂದರು.

ಹುಡುಗ ಸೂರು ಹತ್ತುತಿರುವಾಗ ಬೋರ “ಎಲ್ಲಾರಾ ಬಿದ್ದು ಗಿದ್ದೀಯ ಮೋಗ! ವಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹತ್ತು” ಎಂದ.

ನನಗೆ ತೆಂಗಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಖ ಮುರಿದುದು ನೆನಪಾಯಿತು.

“ಬೋರ! ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಗಮಾರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆಯೆ! ತೆಂಗಿನ ಗಿಡ ಹತ್ತುವಾಗ ಹುಷಾರು ಹೇಳದೆ ಹೆಂಚಿನ ಸೂರು ಹತ್ತುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೋ! ನೀನೋ!” ಎಂದೆ.

ಬೋರನ ಮುಖ ಭಾವವಿಹೀನವಾಗಿತ್ತು.

ಹನಗಲು

“ ನೀವೇನಾರ ಹೇಳಿ ಸೋಮಿ. ನಾನನಕ ಗಮಾರ. ಆದರೆ ನನಗೆ
ಋಷ್ಠು ಗೊತ್ತು. ತೆಂಗಿನ ಗಿಡ ಎತ್ತರ ಇದೆ ಅಂತ ಹತ್ತೋವನು ಹುಷಾ
ರಾಗಿಯೇ ಹತ್ತಾನೆ. ಸೂರು ಬಲೆ ಕೆಳಗದೇಂತ ಬೇಹುಷಾರಾಗಿ
ಸತ್ತಾನೆ. ಬೇಹುಷಾರಾಗೋಗುವಾಗ ತಾನೆ ಬುದ್ದಿ, ಬುದ್ಧಾದ ಹೇಳ
ಕೆಕಾದರೆ? ” ಎಂದ.

ನನ್ನ ತುಟಿ ಮುಚ್ಚಿತು. ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು.

ಯುನೀಕೆಸ್ಟ್

ನಮ್ಮ ಸೀನಿ ಪುರೋಹಿತನಾಗಬಾರದಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಮಟ್ಟಿಗಳಿಗಿದ್ದು ಕುಸ್ತಿಮಾಡುವುದು. ಅವನು ಪುರೋಹಿತನಾಗಬಾರದಿತ್ತು. ಆದರೆ ದುಡ್ಡು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ಎಮ್ಮೆ' ಯಾದ. ಕಾಸು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. "ಈ ಕಾಲದ ಓದಿನಿಂದ ಏನೂ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುವ ಪರಮಾರ್ಥ ಅರ್ಥವಾಯ್ತು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನೆಟ್ಟಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಆಲದ ಮರಕ್ಕೆ ನೇತುಹಾಕಿಕೊಂಡ.

ಮೊನ್ನೆ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಸೌದೆ ಮಾರುವವನೊಬ್ಬ ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನು ಪಾವಲಿ ಹೇಳಿದ ಸೌದೆಯನ್ನು ಸೀನಿ ಎರಡು ದುಡ್ಡಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆಯೇ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಯಿತು. ಸೀನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಮುಂಗೋಪ.

ಸೀನಿ ಸೌದೆಯವನ ಮೇಲೆ ರೇಗಿ "ದವಡೆ ಹಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೀನು!" ಎಂದ.

ಸೌದೆಯವನು "ಉದುರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಕೈ ಕಳ್ಳಿಪುರಿ ತಿನ್ನು ತಿರತೈತೆ!" ಎಂದ.

"ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೋ?" ಎಂದು ಸೀನಿ ತಾನು ಹೊದಿದ್ದ ಪಂಚೆ ಜಾರಿಸಿದ.

ಸೌದೆಯವನು ಅವನ ಮೈ ಸೋಡಿಬಿಟ್ಟು "ಹುಂ! ಹಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೋರ್ಟ್‌ಲೈಸೋ!" ಎಂದ.

ಸೀನಿ ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡು "ಅಲ್ಲವೋ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ. ಏನು ನನಗೆ ಜುಲ್ಮಾನೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೇನೋ? ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೇನೋ? ಹಾಕಲೇಳು. ನಿನ್ನ ಉದುರಿದ ಹಲ್ಲು ಬಂತೋ ನಿನಗೆ? ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಏಟಿನ ಸೋವು ಹೋಯಿತೋ ನಿನಗೆ?" ಎಂದ.

ಹನಿಗಳು

ಹಳ್ಳಿಯವನು “ ಏನೋ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಇದೆ ” ಎನ್ನುವವನ ಹಾಗೆ ನಿಂತ.

ಸೀನಿ ಇದೆ ಸಮಯ ಎಂದುಕೊಂಡು “ ಹಲ್ಲು ಬಂತೇನೋ ? ನೋವು ಹೋಯ್ತೇನೇ ? ” ಎಂದು ಕಿರಿಚಿಕೊಂಡ.

ಸಾದೆಯವನು ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತುಟಿಪಿಟಿಕ್ಕೆನ್ನದೆ ಎರಡು ದುಡ್ಡಿಗೇ ಸಾದೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟ.

ನಾನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ “ ಸೀನಿ ! ಒಳ್ಳೇ ಅಸ್ತ್ರಹಿಡಿದೆ. ಬಲೆ ‘ ಯುನೀ ಕಾ ’ ಗಿದೆ ! ನಾನೇನಾದರೂ ಭಾರತಗೀರತ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಮೇಯ ಬಿದ್ದರೆ ಇರುವ ಗರುಡಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜತೆಗೆ ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಯುನೀಕಸ್ತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿತು ಬಿಡು ” ಎಂದೆ.

ಸೀನಿ ಹಲ್ಲುಕಿರಿದ !

ಬೇನ್ನು ಬಿದ್ದ ಸೀನಿ !

ನಾವು—ಎಂದರೆ ನಾನು ಸೀನಿ ಜತೆಗಾರರು. ನಾವು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಪಂಡಿತರು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ “ತನ್ಮಯತಾ” ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾದುದು ಇಷ್ಟು—ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ, ಸೀನಿಯ ತುಟಿ. ಈಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರು ಅದ್ವೈತದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತ “ಈಗ ನೋಡಿ. ಸೀನಿಯ ಕೆಂಪು ತುಟಿ, ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕರಿಯ ಕಾಫಿ...” ಎಂದು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಸೀನಿಗೂ ಕಾಫಿಗೂ ಗಳಸ್ಯಕಂಠಸ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತು.

ಮೊನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಪಟಾಲಂ ಸಂದೀಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಸೀನಿಯೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಸಂದೀಬೆಟ್ಟವಿದೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೊರಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಹಾಗೆ—ಅಂದರೆ ಬೆಟ್ಟ ಒಳಕಡೆ ಕಡಿದು. ಬೆಂಗಳೂರು ಬಿಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಕಾಫಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಟೇಷನ್ ಕಾಫಿ ಬಣ್ಣದ ನೀರು. ನಮಗೇನೂ ಪರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೀನಿಯ ಸಂಕಟ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಸೀನಿ ಗೊಣಗುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಿದ. ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಮುಟ್ಟಿ ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು “ಅಮ್ಮಮ್ಮ ! ಯಾವನಾದರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಒಂದು ಕಪ್ ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಟ್ಟೀನು—ಕಪ್ಪಿಗೆ” ಎಂದ.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಾವಲುಗಾರನು “ಕಾಫಿಗಾಕೆ ಇಷ್ಟು ಪಂಚೇತಿ. ಪೋಟಲಾಕಡೆ ಐತೆ ಸೋಮಿ !” ಎಂದ.

ಕೇಳಿದುದು ತಡ. ಸೀನಿ ದುಡುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಓಡಿದ. ಪಟಾಲಂ ಗೆಲ್ಲ ಕಾಫಿ ವಿನಿಯೋಗ ಅವನದು.

ಸೀನಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ತೇಗಿದ ಮೇಲೆ “ಬಿಲ್” ಬಂತು. ಸೀನಿ “ಬಿಲ್” ನೋಡಿದ. ಅವನ ಮೈ ಬೆಚ್ಚುಗಾಯ್ತು. ಬಿಸಿಯಾಯಿತು. ಉರಿಯಿತು.

ಹನಿಗಳು

“ ಎನ್ನಿ ! ಅರ್ಧ ಕಪ್ಪಿಗೆ ಎರಡಾಣೆಯೆ ? ” ಎಂದ.

“ ಹೌದು ಸಾರ್ ! ನಂದೀಬೆಟ್ಟ.... ”

“ ಹೌದ್ಧಾದು ! ಏನು ಹಳ್ಳಿಯ ಗವಾರ ಎಂದುಕೊಂಡಿರೋ ನನ್ನ ! ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಆರುಕಾಸು, ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತುಕಾಸು, ಇಲ್ಲಿ ಎರಡಾಣೆ ! ಏನು ಹುಡುಗಾಟ ! ”

ಹೊಟೀಲಿನವನು ಮಾತನಾಡದೆ ಹಸಿಯ ಹಾಲನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಯಿತು. ಒಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿತು.

ಹೀಗಾದರೆ ಇದು ಮುಗಿಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು “ ಸೀನಿ ! ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದವನು ಎರಡಾಣೆಗೆ ಜಗಳ ಕಾಯುತ್ತಿ ಯಲ್ಲೊ ! ” ಎಂದೆ.

“ ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರೋ ! ಕಾಸಿನ ಬೆಲೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಈ ನಾಜೋ ಕಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಗೋಲಿ ಆಟ ಅಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ಸೀನಿ ಮತ್ತೆ ಹೊಟೀಲಿನವನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದ. ಸೀನಿಯ ಹಣೆಯ ವಿಭೂತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಬೆವರಿತ್ತು !

ಆ ಹೊತ್ತು ಸೌದೆಯವನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿದನೋ ಏನೋ ! ಆದರೆ ಹೊಟೀಲಿನವನು ತಂಬಾಕು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಎಡದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ! ಸೀನಿ ಸಾಕಾಗಿ ಅವನು ಕೇಳಿದ ದುಡ್ಡು ಕಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟು ತೆಪ್ಪಗಾದ.

ಸೀನಿಗೆ ಏಕೆ ನಿಟ್ಟುಬಂತು ?

ಸೀನಿ ಒಂದು ದಿನ ರಂಗಾಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ. ಎರಡು ಗಂಟೆ ಆಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ರಂಗಾಜೋಯಿಸರು ಕೆಲಸ ಬೇಗನಾಗಲೆಂದು “ಸೀನಿ! ಮಂತ್ರ ಹೇಳೋ!” ಎಂದರು. ಹಾಗೆಂದದ್ದು ತಡ—ಸೀನಿ ಎದ್ದವನೆ ಜೋಯಿಸರ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಫಳೀರೆಂದು ಬಿಗಿದ. ಜೋಯಿಸರ ಹತ್ತಿರ ಕೋಪದ ಕಂಪೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿತು. ಆ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮಾರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ಸೀನಿಗೆ ನಿಟ್ಟುಬಂತು ಎಂಬ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಮನಹಚ್ಚಿದರು.

ಅವರ ಶೋಧದ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಗೆ ಏನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

ಸೀನಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷದ ವರೆಗೂ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ....ಎಂದರೆ ಬೆಳಗಿನ ರುಝಾವ ಐದು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಅವನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಕೆಳಭಾಗ ಅಂಗೈಯಿ ನಷ್ಟುಗಲ....ಎಂದರೆ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವನ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಸಿಲು ಕಾಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು....ಸೀನಿಯ ತಂದೆ ತಿಂಗಳಿಗಿರಡು ಛಡಿ ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ನವರಾತ್ರಿ, ಸೀನಿಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಕೇಳಿ “ಸೀನಿ! ನಾನು ಒಂದು ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ದಿನ ಎರಡಾವರ್ತಿ ಜಪಿಸು. ಇದು ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಏಟೂ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ” ಎಂದರು. ಸೀನಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ಅವರು ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸೀನಿಯನ್ನು ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕರೆದು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಭೀರವಾಗಿ “ಸೀನಿ! ಹೇಳು! ಕ್ಯಾಹುಸೇನ್ ಬಾಹುಸೇನ್—ಓಲಿ ದೂಲ!” ಎಂದರು.

ಸೀನಿ ಮುಖಮುಖ ನೋಡಿದ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರ ಮುಖ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು. “ಹೇಳು” ಎಂದರು.

ಸೀನಿ ಹೇಳಿದ: “ಕ್ಯಾಹುಸೇನ್ ಬಾಹುಸೇನ್—ಓಲಿ ದೂಲ!”

ಹನಿಗಳು

“ ಹೇಳು ಹತ್ತು ಸಲ.”

ಸೀನಿ ಹತ್ತು ಸಲ ಹೇಳಿದ.

“ ಸೀನಿ! ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಚ್ಚಲ ಮುಂದೆ ಪಂಚೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಇನ್ನೊಂದು ಹತ್ತು ಸಲ ಹೇಳು.”

ಸೀನಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಹೇಳಿಬಂದು ಮಲಗಿದ....

ಸೀನಿಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ “ ಸೀನಿ ಮಂತ್ರ ಹೇಳು ” ಎಂದರು.

ಸೀನಿ ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ “ ಕ್ಯಾಹುಸೇನ್ ಬಾಹುಸೇನ್—ಓಲಿ ದೂಲ ” ಎಂದ.

“ ಹೇಳು ಹತ್ತು ಸಲ.”

ಸೀನಿ ಹತ್ತು ಸಲ ಹೇಳಿದ.

“ ಸೀನಿ! ಹೋಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಚ್ಚಲ ಮುಂದೆ ಪಂಚೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಹತ್ತು ಸಲ ಹೇಳು!”

ಸೀನಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಹೇಳಿ ಬಂದ.

“ ಹೇಳು! ಮಂತ್ರ ಹೇಳು!”

ಸೀನಿಗೆ ಓಲಿ ದೂಲ ಹೇಳುತ್ತ ನಿದ್ರೆಬಂದಿತು.

ಹತ್ತು ದಿನ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯು ಬಿಸಿಲುಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಂತುಹೋಯಿತು.

ಇದು ನಮಗಲ್ಲ ತಿಳಿದು ನಾವು “ ಸೀನಿ! ಮಂತ್ರ ಹೇಳೋ!” ಎಂದು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸೀನಿಗೂ ತನ್ನ ಪೆಚ್ಚು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಉರಿದುರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಆ ಹೊತ್ತು ಜೋಯಿಸರು “ ಸೀನಿ! ಮಂತ್ರ ಹೇಳು!” ಎಂದಾಗ ಹಿಂದಿನದೆಲ್ಲ ನೆನಪುಬಂದು ಮೈಮೇಲಿನ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿತು. ಜೋಯಿಸರು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದುಕೊಂಡ. ಅದಕ್ಕೇ ಮರವಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಿಗಿದ!

ಸೀನಿಯೂ ಶಾಕುಂತಲವೂ

ಸೀನಿ ಈಗಲೂ ಶಾಕುಂತಲ ಎಂದರೆ ಸಿಡಿದುಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಾನೆ.

ಬಂದು ಸಲ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಮಹೋತ್ಸವವಾಗ ಬೇಕಾದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಬಂದು ಸೀನಿಯನ್ನು ಶಾಕುಂತಲದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಸೀನಿ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡ. ಸೀನಿ ಪಂಡಿತವುತ್ರ. ಎಂದರೆ....ಅಲ್ಲ....ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪಂಡಿತ ವುತ್ರ....ಎಂದರೆ ಅವರ ತಂದೆ ಘನಪಾಟಿಗಳು!

ಆ ದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರೊಬ್ಬರನ್ನು — ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಳದ ತಾಬೇದಾರರನ್ನು — ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಅವರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸೀನಿಯ ಭಾಷಣವು ರಸಿಕಜನ ಮನೋಹಾರ ದಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಮಳೆ ಸುರಿದುಹೋಯಿತು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು....ಆ ಊರು, ಅಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಜಡಿಮಳೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತವು ಸ್ಮೃತಿಗೆ ಬಂತು. ಸೀನಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಪಿಸುಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ “ಆಂ! ಏನಿ! ಕಾಳಿದಾಸನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆ?” ಎಂದರು.

ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಸೀನಿಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದುಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತುಂಬನಗು ತುಳುಕಿತು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಿವಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಚ್ಚಿ “ಸರಿ! ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ! ಕಾವ್ಯಾನೆಲ್ಲ ಊರೂರೂ ಒಳಗೆ ನಾಟಕಾನೆಲ್ಲ ಮರಾಠಿ ಒಳಗೆ ಬರೆದಿಟ್ಟ. ಈಚೆಗೆ ಯಾರೋ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ತರ್ಬುಮೆ ಮಾಡಿದರು!” ಎಂದ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮುಖವು ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಯಿತು. ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಂದು ವರಿಸಿದರು. ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನಿಂದ ಸಕ್ಕರೆಗುಂಬಳಕಾಯಿ ಮಾಡಿದರು. ಪುಂಖಾಸುಪುಂಖವಾಗಿ ವಾಗ್ವಾಣದ ಸುರಿ ಹೊರಟಿತು.

ಹನಿಗಳು

ಇದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲ ಗೊಳ್ಳೆಂದರು. ಮೂಲೆಯಿಂದ ಯಾವನೋ
“ಕಾಳಿದಾಸ ಕನ್ನಡ ಬರೆದ ಕಾಣ್ತೆ!” ಎಂದ. ಗುಲ್ಲೋಗುಲ್ಲಾ ಯಿತು.
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು “ಶುದ್ಧ ಪೋಲಿ ಭವನಗಳು!” ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ
ಬಯ್ಯುತ್ತ ದುರ್ದಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರಂತೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.
ಸೀನಿ ಈಗಲೂ ಶಾಕುಂತಲ ಎಂದರೆ ಸಿಡಿಬಿಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಾನೆ.

ಸೀನಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದುದು

ನೀಲವು ನಗುನಗುತ್ತ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬರಸಿಡಿಲನ್ನು ಕಕ್ಕಿತು! ಸೀನಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದ! ಸುಖಸಂತೋಷಗಳ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸೀನಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದ! ತನ್ನ ಇಷ್ಟತೆಂಟನೆಯ ವರುಷದ ವೇಳೆಗೆಯೇ ಐವತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಸುಖಮಯವಾದ ಸಂಕಲೆ ತೊಡಿಸಿದ್ದ ಸೀನಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದ! “ಲೋಕ ಬೆರಗಾಯ್ತು!”

* * * * *

೪-೨-೨೨ ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಸೀನಿಯು ರೋಗ ಗ್ರಸ್ತನಾದ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. “ಡಾಕ್ಟರ್! ಇವರನ್ನು ‘ಇನ್‌ಪೇಷೆಂಟ್’ ಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.” “ಯಾರು? ಇವರು ನಮ್ಮ ನಾರಣಪ್ಪನವರಲ್ಲವೆ!” “ಹೌದು ಅವರೇ!....ಬಂದೆ, ಗಾಡಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತೇನೆ”

.....

ಸೀನಿ ಐದು ನಿಮಿಷ ಕಳೆದು ಬಂದು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲದುದನ್ನು ಕಂಡು “ಡಾಕ್ಟರ್! ನಾರಣಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ?” ಎಂದ.

ಡಾಕ್ಟರು “‘ವಾರ್ಡ್‌ವ್ಯೂನ್’! ಇವರನ್ನು ‘ಪೇಷೆಂಟ್’ ಅರುವತ್ತು ಮೂರರ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು” ಎಂದರು.

‘ಪೇಷೆಂಟ್’ ಅರುವತ್ತುಮೂರು! ಬದುಕಿನ ಬಣ್ಣ ಬಿಟ್ಟಿತು!

ಸೀನಿಯು ಹಿಂದೆ ನಾರಣಪ್ಪನಾಗಿದ್ದ ‘ಪೇಷೆಂಟ್’ ಅರುವತ್ತು ಮೂರರ ಬಳಿ ಹೋದನು.

‘ಪೇಷೆಂಟ್’ ಅರುವತ್ತುಮೂರು “ಸೀನಿ! ಒಂದು ಕಿತ್ತಿಲೆಹಣ್ಣು ತಂದುಕೊಡು” ಎಂದಿತು. ಸೀನಿ ಕಿತ್ತಿಲೆಹಣ್ಣು ತರಲು ಹೊರಟ.....

ಒಂದು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತಿಲೆಹಣ್ಣು ತಂದ. ‘ಪೇಷೆಂಟ್’ ಅರುವತ್ತುಮೂರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಹನಿಗಳು

“ಡಾಕ್ಟರ್! ನಾರಣ—ಅಲ್ಲ, ‘ಪೇಷೆಂಟ್’ ಅರುವತ್ತುಮೂರು ಎಲ್ಲಿ?”

“‘ವಾರ್ಡ್‌ಪ್ಯೂನ್’! ಆ ‘ಬಾಡಿ’ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ಇವರಿಗೆ!”
ಆ ‘ಬಾಡಿ’!

ನಾರಣಪ್ಪ....! ‘ಪೇಷೆಂಟ್’ ಅರುವತ್ತುಮೂರು....! ಆ ‘ಬಾಡಿ’....!
ಬಾಳಿನ ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಅಗಾಧವು ಸೀಸಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎದುರಾಯಿತು.
ನಮ್ಮ ವೂರ್ವಿಕರು ಹೇಳುವಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ—

“ಅದುವೆ ನಿರ್ವೇಗಕಾರಣಮಾಗೆ ಸೀಸಿ ಸಂನ್ಯಾಸಮಸಪ್ಪುಕೆಯ್ಯಂ!”

ನಾವಿರುವ ಬದುಕು

(ಹೊಸದಾಗಿ ಬರೆದ ಹಳೆಯ ಕತೆ)

ಅಜ್ಜಿ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕರುಗಳಿದ್ದುವು. ಒಂದು ಗೂಳಿಯಂತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಂಚ ಸುಮಾರಾಗಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯದಂತೂ ಕೇಳುವ ಹಾಗೇ ಇರಲಿಲ್ಲ—ಹಾಗಿತ್ತು ಒಣಗಿ ಕೊಂಡು.

ಗೂಳಿಯಂತಿರುವ ಕರುವನ್ನು ಕಂಡು ಮಿಕ್ಕ ಎರಡಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಒಂದು ದಿನ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಎರಡನೆಯ ಕರು ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಕುರಿತು “ನೀನು ಹೇಗೆ ಇಷ್ಟು ದಪ್ಪನಾದೆ?” ಎಂದಿತು. ಮೊದಲನೆಯದು “ನಾನು ತಾಯ ಮೊಲೆಹಾಲು ಕುಡಿದು ಹೀಗಾದೆ” ಎಂದಿತು. ಎರಡನೆಯದು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತ “ಆಂ! ತಾಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ದೆಯೆ!” ಎಂದು ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮೂರನೆಯದರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ “ತಾಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿದೆಯಂತೆ! ನಾನೂ ಕುಡಿದು ದಪ್ಪನಾಗುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಕುಣಿದಾಡಿತು.

ಮೂರನೆಯದಕ್ಕೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ “ಅಲ್ಲ! ತಾಯಿಗೆ ಮೊಲೆಯಿ ದೆಯೆ!” ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಎರಡನೆಯ ಕರು ನಗುತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು.

ಈಗ ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕರು ಹುಟ್ಟಿತು. ಬರಿಯ ಮೂಳೆ ಚಕ್ಕಳ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಮೂರು ಹಸುಗಳೂ—ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯ ಕಾಲದ ಕರುಗಳು—ಹೇಗೆ ದಪ್ಪನಾದವೆಂಬುದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಕೊಂಚ ಜೋರಿನಿಂದ ಆ ಹಸುಗಳ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿತು. ಮೂರನೆಯ ಹಸು “ತಾಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿದೆ. ಕುಡಿ. ದಪ್ಪನಾಗುತ್ತೀಯೆ” ಎಂದಿತು.

ಹೊಸಕರು ಡಂಗಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಮಾತು ಹುಡುಕಿ “....ತಾಯಿ!....

ಹನಿಗಳು

ಗೂಲೆ!....ಹಾಲು!....ಆಂ....ಏನದು ಆ ತಾಯಿ ಎನ್ನುವುದು?”
ಂದಿತು.

ಆ ಮೂರು ಹಸುಗಳೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಕ್ಕು “ಹೀಗೆ ಹೆತ್ತ
ತಾಯನ್ನೇ ಮರೆತರೆ ನೀನು ಏಗುವುದು ಬಲು ಕಷ್ಟ!” ಎಂದುವು.

ಹಸು

“....ತಂಗಿ! ಆ ಹೊತ್ತು ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ನಾನೇ ಆದರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವೆ! ನೀನು ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಿನಗೂ ಮನೆಯವರಗೂ ಏನಾದರೂ ಭೇದಮಾಡಿರುವೆನೆ! ನನ್ನ ಮನೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀನು ದೋಚಿಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ‘ನನ್ನ ತಂಗಿ’ ಎಂದು ನಾನು ಸ್ಮರಿಸಿಲ್ಲವೆ! ಈಗ ನನ್ನ ಜೀವ ಹೀರಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ತಂಗಿ! ನೀನು ಹೀಗಾಗುವೆಯೆಂದು ನಾನು ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಸುವಿನಂತೆ ಬಂದವಳು ಹುಲಿಯಂತಾದೆಯಲ್ಲೆ!.....”

ದೂರದಿಂದ ಬಂದಳೆಂದು ಒಳಗೆ ಕರೆತಂದು, ಇರಲು ತಾವಿತ್ತು, ಕೇಳಿ ದುಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲ ಸಲಿಸಿದ ಅಕ್ಕನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತಂಗಿಯು ಎಡಗಾಲಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕನು ನೋವಿನ ಸಂಕಟದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಂಗಿಯು ಕೊಂಚವೂ ಎದೆಗರಗದೆ ನಗುನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು:

“ಅಕ್ಕ! ಹುಲಿಯನ್ನು ಹಸುವೆಂದು ನೀನು ಮೋಸಹೋದರೆ ಯಾರೇನ ಮಾಡಿಯಾರು!”

“ತಂಗಿ! ಉಂಡ ಮನೆಗೆ ಕೇಡೆಣಿಸುವ ನಿನ್ನಂತಹವಳು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇರುವರೇನೆ!”

“ಏಕಿರಬಾರದು ಅಕ್ಕ?”

“ಕಂಡವರು ಏನೆಂದಾರಂಬ ಭಯವಾದರೂ ನಿನಗಿಲ್ಲವೇನೆ? ಮಾನದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ?”

“ಅಕ್ಕ! ಮಾನವೆಂದರೇನೆ?”

“ತಂಗಿ! ತಂಗಿ! ಈಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಪಾಪದ ಕೆಲಸ. ದೇವರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವೆನೆ?”

“ಅಕ್ಕ! ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಏನೋ ಮಾನವಂತೆ! ಪಾಪವಂತೆ! ದೇವರಂತೆ! ಏನೆ ಇದೆಲ್ಲ?”

ಹನಿಗಳು

ಅಕ್ಕನು ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಉಸಿರುಬಿಡುತ್ತ “ತಂಗಿ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡುದು—‘ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮಡುವ ಬಿದ್ದಂತೆ!’” ಎಂದಳು.

ತಂಗಿಯು ಎಡಗಾಲ ತುಳಿತವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸುವ ಬದುಲು ಬಿಗಿಮಾಡಿ ನಗುನಗುತ್ತ—ಹಾಳು ಅಡಗದ ನಗು—ಹೇಳಿದಳು :

“ಹಾಗಲ್ಲ ಅಕ್ಕ! ‘ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಗಳ ಕೊಂಡು ಕೆನ್ನೆಯ ತುರಿಸಿ ಕೊಂಡಂತೆ’! ‘ಉರಿವ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಕೊಂಡು ಮಂಡೆಯ ಸಿಕ್ಕ ಬಿಡಿಸಿದಂತೆ’!”

ತಾನುಂಟೋ ಮೂರು ಲೋಕವುಂಟೋ

ಒಂದು ಸಲ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೌದೆ ಜಮಾಯಿಸಲು ಆಳುಗಳಾರೂ ಸಿಕ್ಕದೆ, ನೆಲ್ಲು ಹುಲ್ಲು ನೆಲ್ಲು ಹೊಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿ.

ಅನ್ನ ಕುದಿಯುತ್ತ ಬಂದಿತು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಕುತಕುತನೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಯ ಕಾಳುಗಳು ಧಗಧಗನೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೆಲ್ಲುಹುಲ್ಲುಹೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಮೊದಲಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹತ್ತು ಹೊತ್ತು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ನೀವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಕಟಪಡಿಸಿದರೆ ನಾವು ಯಾರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡೋಣ!” ಎಂದು ಗೋಳಾಡಿದುವು.

ಅದಕ್ಕೆ ನೆಲ್ಲು ಹುಲ್ಲು ಹೊಟ್ಟುಗಳು ಮೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದುವು : “ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂಕಟಪಡಿಸುವುದಿರಲಿ. ಹೀಗೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುವುದು ನಮಗೇನು ಹಿತವೆ? ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಸೂತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಕೈಲಿಲ್ಲ. ಇದೋ! ಈ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತ ಇವನು ಹಿಡಿಹಿಡಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದು ಉರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾವೇ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವಾಗ, ನಮ್ಮನ್ನು ದೂಷಿಸಿ ಮೊರೆಯಿಡುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ?” ಎಂದು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಒಲೆಗೆ ನೀರು ಚೆಲ್ಲಿದೆ. ನೆಲ್ಲುಹುಲ್ಲಿನ ಉರಿ ಆರಿತು. ಅಕ್ಕಿಯ ಕಾಳಿನ ತಳಮಳ ನಿಂತಿತು.....

ಆದರೇನು? ಹೊಟ್ಟೆ ತಾಳಹಾಕಿತು. ತಡೆಯಲಾರದೆ ಪುನಃ ಒಲೆಗೆ ಹುಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ನಿದೆ. ಹುಲ್ಲು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅಕ್ಕಿಯ ಕಾಳು ಕುತಕುತನೆ ಕುದಿಯಿತು.....

ಅನ್ನ ವಾಯಿತು. ತಿಂದೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿತು.

ತೃಪ್ತಿ

ಯುವಕನೊಬ್ಬ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಹೊರಟ.

ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಣಿಯುಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. “ಆಲಿ! ಮೊದಲೇ ಅಡಿಗೆ ಹೀಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಾರದೆ! ಏನಿದೆಯೋ ಏನಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಅನ್ನ ಮೆದಗಿದ ಮೇಲೆ ಭಕ್ಷ್ಯ ತಂದರಲ್ಲ! ಎರಡು ವಡಿ ಅರ್ಧ ಲಾಡು ಕೂಡ ತಿನ್ನ ಲಾಗಲಿಲ್ಲ!”

ಯುವಕನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹೋದ.

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಜನೊಬ್ಬ “ಬೋರೆ ಗೌಡನಿಗೆ ‘ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕಂದಾಯ ಕೊಡಬೇಕು’ ಎಂದೆ. ‘ಆಗಲಿ’ ಎಂದ. ‘ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೊಡಬೇಕು’ ಎಂದೆ. ‘ಹುಂ’ ಎಂದ. ಏನತ್ತು ಕೇಳಿದ್ದರೆ....” ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಯುವಕನ ಚಿಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟ.

ಒಬ್ಬ ಗುಪ್ತ “ಶೇಕಡೆ ಹದಿನೆಂಟರಂತೆ ವೆಂಕಟನಿಗೆ ಇನ್ನೂರು ಕೊಟ್ಟೆ. ಹೇಳಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಸಲು ಒಡ್ಡಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ. ಅವನು ಕೇಳಿದ ಆರುನೂರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಡ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ!” ಎಂದು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಯುವಕನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ.

ಉಳುವ ಒಕ್ಕಲಿಗನೊಬ್ಬ “ಅಯ್ಯೋ! ಒಂದೇ ಬೆಳೆ ಬರುತ್ತದ್ದಲ್ಲ. ಎರಡು ಬೆಳೆ ಬರಬಾರದೆ! ದೇವರೆ!” ಎಂದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಯುವಕನು ಜನಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದು ಬಂದ. ಕಾಡು ಕೂಡ ತೃಪ್ತಿ ಕಂಡಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೇರೆಯಿಂದಾಚೆ ಹೋಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಮರಗಳು ಅಷ್ಟು ರೆಂಬೆ ಹೊತ್ತುದೂ ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಕುಡಿಗಳನ್ನೂ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು.

ಯುವಕನು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಅಡಿಯೆತ್ತಿದ.

ಹನಿಗಳು

ಎದುರಿಗೊಂದು ಹುಲಿ ಬಂದಿತು.

“ಹುಲಿಯೆ! ತೃಪ್ತಿ ಕಂಡಿರುವೆಯಾ?”

ಹುಲಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಿತು. ಬಾಯಿ ಅಗಾಧವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಯೊಳಗೆ ಎನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯುವಕನು ಮುಂದೆ ಹೊರಟ.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಸಿಕ್ಕಿದ. ಯುವಕನ ಅರಸುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು “ತೃಪ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯ! ನನ್ನ ಜತೆಗೆ ಬಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡು!” ಎಂದ.

ಯುವಕನ ಎದೆಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಮುಂದಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡು “ಇಲ್ಲಿರಬಹುದು ತೃಪ್ತಿ” ಎಂದುಕೊಂಡು ನೋಡಿದ. ಇಲ್ಲ! ಬೆಟ್ಟವು ತನ್ನ ಎತ್ತರ ಸಾಲದೆಂದು ಇನ್ನೂ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು.

ಯುವಕನು ನಿರಾಶೆಯ ಮೇಲೆ ಭಾರಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದ. ದಾರಿಯ ಜಲಪಾತದ ಬಳಿ ಬಂದ. ಜಲವು ಮೇಲಿಂದ ಧುಮುಕಿ ಅಡಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾತ್ರವು ತನಗೆ ಬೇಕಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂದ ನೀರಲ್ಲ ವನ್ನೂ ನುಂಗಿ ಇನ್ನೂ ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಯುವಕನು ನಿಂತಂತೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ. ಅವನಿಗೆ ಅಲಭ್ಯವು ಲಭಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಕೆಳಗಡೆ ನೊರೆಯ ನಗುವುಕ್ಕಿಸುತ್ತ ಜಲಪಾತ ದಾಳದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯು ಸೆರಗು ಬೀಸಿ ಯುವಕನನ್ನು ಕರೆದಳು.

ಯುವಕನು ವೋಹಿತನಾಗಿ ಜಲಪಾತದ ತುದಿಯಿಂದ ಹಾರಿದನು. ತೃಪ್ತಿಯು ತನ್ನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಆತುಕೊಂಡಳು.

ಪುರಾಣದ ಬದನೆಯಕಾಯಿ

ಮೊನ್ನೆ ' ಸರ್ವ ಸಮತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಂವರ್ಧಿನೀ ' ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಸಿರಿಪುರದ ಹೊಸ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸಮಶ್ರುತಿಯ ತಾಳಬದವಾದ ಸಂಗೀತದಂತಿತ್ತು ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖ. ' ಪಾರ ತಂತ್ರೈ ಪರಾಭವಾಗಿ ' ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮದ ಕೆಳಗೆ ಸಂಪಾದಕನು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದ. ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ ಮುಗಿದುಹೋಗಲು " ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತೇ " ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ಮಗ್ಗಲು ಹಾಳೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದೆ. ಏನೋ ಅಪಸ್ವರ ಎದ್ದಂತಿತ್ತು! ಮಗ್ಗಲು ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ' ಸಿರಿಪುರದ ಶೂನ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ' ಎಂಬ ಲೇಖನ. ಅದರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನು ಸಿರಿಪುರದ ಮೃಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಬರಿಯ ದೊಡ್ಡ ಮೃಗಾಲಯಕ್ಕಿಂತ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ತುಂಬದ ಚಿಕ್ಕ ಮೃಗಾಲಯವೇ ಮೇಲೆಂದು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದನು.

ಅದನ್ನು ಓದಿದಾಗ ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು: ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಹಾಯಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತ ಹಾರಾಡುತ್ತ ನಿರಾತಂಕದಿಂದ ಇರುವ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅವುಗಳ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲುಕಿರಿದು ಹಿಗ್ಗುವ ಹುಲುಮನು ಜನು, ತಾನು ' ಕಾಳರಾಕ್ಷ ಸರೂಪೀ ಮಾನವರ ಪೈಶಾಚೀ ವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಕಂದಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವೆ ' ನೆಂದು ಬಾಯ್ಕಳಿದು ದನಿಯಿತ್ತಿ ಹುಯ್ಯಲಿಡುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ?—ಎಂದು.

ಸರ್ವಜನ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆ—ಪುರಾಣದ ಬದನೆಯಕಾಯಿಯ ಕುಯಿಲು! ಅಂತೆಯೇ ಸರ್ವಜನ ಸಾಮಾನ್ಯವು ತಾನೆ ಈ ಹುಯಿಲು!

ನನಗೆ ಏಕೆ ಮೆಚ್ಚು?

ಮೊನ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಓದಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೂ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೂ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಮೊದಲಾಗಿ ಏಟಿಗೆ ಬೆಳೆಯಿತಂತೆ. ಕಡೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮೆಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಡಿದರಂತೆ.

ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ ಮೆಚ್ಚಿ ತಡೆಯಲಾರದೆ 'ಭಲೆ' ಎಂದೆ.

ನನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ಈ ನನ್ನ ವರ್ತನವು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಯಿತು. ಅವರ ರೀತಿನಡತೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.

ಒಪ್ಪಿದೆ. ಅವರು ಅಲ್ಪಕೃಾಗಿ ಕಡಿದಾಡಿದುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದಿರಲಿ.

ನಾನು ಕೇಳುವುದು: 'ಅವರಂತೆ ಜೀವನವನ್ನು ತೃಣೀಕರಿಸಿ ಎಂದಾದರೂ ಹೋಗಲೇ ತಕ್ಕುದು ಇಂದೇ ಹೋಗಲೆಂದು ಅದನ್ನು ಅತ್ತ ತಳ್ಳುವವರು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ?'—ಎಂದು.

ಒಂದು ನೆನಪು

ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಫೇಲಾದಾಗ ಏಕೆ ಫೇಲಾಯಿತು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತೆ. “ನನಗೆ ಓದುವುದಕ್ಕಿರುವ ಹೊತ್ತೆಂದರೆ—ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಸಾಯಂಕಾಲ. ಈ ಎರಡು ಹೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ—ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಓದೋಣವೆಂದು, ಸಾಯಂಕಾಲ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಓದೋಣವೆಂದು, ಹೀಗೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಓದುವುದನ್ನು ತಳ್ಳಿ, ಎರಡು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಓದದೆ ಫೇಲಾಯಿತು” ಎಂದು ತೋರಿತು.

ಆಗ ನನಗೆ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಷಯವೊಂದು ನೆನಪಾಯಿತು.

ನಾನು ಒಂದು ಸಲ ತೋಟಕ್ಕೆ ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಕೆಡವಲು ಹೋಗಿ ಕೈಗೆ ಎರಡು ಕಲ್ಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಆಗ ತೋಟದವನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ : ‘ಬುದ್ಧಿ! ಗುರಿ ಇಟ್ಟು ಹೊಡಿಯಬೇಕೆಂದರೆ—ಯಾವಾಗಲೂ ಎರಡು ಕಲ್ಲು ತೆಕೋ ಬೇಡಿ. ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಹೋದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂತ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಏಟು ಬೀಳದಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದೆ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಗುರಿ ಇಡೋದೆ ಪಸಂದು’—ಎಂದು.

ಈ ನೆನಪು ಹಿಂದೆಯೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಓದಿ ಪಾಸುವಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಎನೋ!

ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯವಿದು

ನಮ್ಮ ಸಿರಿವುರದ 'ನಾರಾಯಣ ನಾಮೋದ್ಧರಣ ನಾಮಧಾರಿಗಳು' ಎಂಬ ಭಜನೆ ಕೂಟದವರು ನೆನ್ನೆ ಶನಿವಾರ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು 'ರಾಂಗ್' ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು.

ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ ತಂದು ತಿನ್ನಲಾರದೆ ಗೂಡಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಶಾಲ್ಯದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣೆರಡು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಎನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪಾತ್ರವೂ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಎನಿಯೋಗಿಸಿದೆ.

ಕೊಟ್ಟುದು ತಡ, ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನು ಸಿಪ್ಪೆಸುಲಿದು ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ಗಬಕ್ಕನೆ ಗೆಬಿಗಿಕೊಂಡ. ಸರಿ, ಅವನಿಗೂ ಮಿಕ್ಕವರಿಗೂ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತು ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು, ಮಾರಾಮಾರಿ. ಭಜನೆಯ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ತಂದೆ, ತಾತ, ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವುನರುದಾರ ಬೇರ್ನೋದಾರ ಗಳು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದುವು. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಂತೂ ಆ ಬೈಗುಳ ವರ್ಷಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಅದ್ದಿ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ.

ನಾನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನು "ಲೇ! ಎಟೊತ್ತಲಾ ಜಗ್ಗು? ಯೋಳ್ ಕೆಂಚ ಪದಾನ!" ಎಂದ.

ನಂದದೀವಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ ಕೆಂಚನು ಪದ ಷುರು ಮಾಡಿದ:

"ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯವಿದು ನಮ್ಮ ಪದುಮನಾಬನಲಿ ಲೇಸ ಬಕುತಿ ಯಿಲ್ಲ....."

ಶಾಸ್ತ್ರಿ !

ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಇತ್ತು—ನನಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗುವಷ್ಟು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ನನ್ನ ಜತೆಯವರಾಗಿಗೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು. ಅದೇ ಅದಾಗಿ 'ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ', 'ಜಗತ್ಪ್ರಕೃತಕೃತ್ಯ' ಮುಂತಾದ ಹತ್ತಾರು ಪದಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ, ಅವರು ಬಿದ್ದರೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗೆಯೇ ಕೇಳುತ್ತ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹಾಲು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳನನ್ನು " 'ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ' ಎನ್ನು " ಎಂದೆ. ಅವನು ತಪ್ಪಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ನಕ್ಕುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಳನು "ಬುದ್ಧಿ! ನಿಮ್ಮಂಗಳಾಕಾ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನಂಗೆ ಬೆರಣಿ ತಟ್ಟೀರ?" ಎಂದ.

" ಬೆರಣಿ ತಟ್ಟೋದು ಮಹಾ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆ! " ಎನ್ನುತ್ತ ಎದ್ದೆ. ಕೈಗೆ ತ್ತಿಕೊಂಡ ಸೆಗಣಿ ಉಂಡೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಳಗೆ ಕಾಳನೂರಾರು ಬೆರಣಿ ತಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿದೆ. ತಲೆ ತಗ್ಗಿ ಸಿದೆ.

ಅಂದಿನಿಂದ ತಲೆ ಪುನಃ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಎದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಆಯಿತು ಆ ಜೊತ್ತು.

ಹೊಲತಿ

ನಾನು ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿದಾಗ ದಿನವೂ ಎಳ್ಳೆದಲೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಪಾರೊತಿ' ಯು "ಬುದ್ಧಿ! ಐಸೋರ ಮನೆ ಸಾರು ತಿನ್ನ ಬೇಕೆಂತ ಬಾಳ ದಿನದಿಂದ ಆಸೆ" ಎಂದಳು.

"ನಾನೆಲ್ಲಿಂದ ಸಾರು ತರಲಮ್ಮ!" ಎಂದೆ.

"ಏಸೋ ಮನೇಲಿ ಮಾಡಿದು ಒಸಿ."

"ಮನೆಗಿನೆ ಇಲ್ಲಮ್ಮ ನಮಗೆ."

'ಅಂದ್ರೆ—ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಅವರು ಯಾವೂರು ಬುದ್ಧಿ?"

"ತಾಯಿಗೀಯಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಮ್ಮ."

"ಅಕ್ಕತಂಗೇರು ಬುದ್ಧಿ?"

"ಉಹುಂ!"

"ಅಂದ್ರೆ—ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಂದೇರು ಮಾತ್ರಾನ ಇರೋರು?"

"ತಂದೇನೂ ಇಲ್ಲಮ್ಮ. ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳ್ತೆ. ಎಲೆ ಕಟ್ಟು."

"ಅಣ್ಣ ತಂದೀರಲ್ವ ಬುದ್ಧಿ?"

"ಇದ್ದರು."

"ಲಗ್ಗೆ ಆಗದ ನಿಮಗೆ?"

"ಆಗಿದೆ."

"ಇನ್ನೂ ಅವ್ಯಾವು ಬಂದಿಲ್ವ ಬುದ್ಧಿ?"

"ಇಲ್ಲ."

"ಮತ್ತೆ ದಿನಾಲು ಈಟೊಂದು ಎಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ?"

"ನಾನೊಂದು ರೂಮಲ್ಲಿದೇನೆ. ಆ ಮನೇವರಿಗೆ."

"ಅಂಗಾದರೆ ನಿಮಗೀಗಾರೂ ಇಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ನೋಡ್ಕೊಳಾರು?"

"ಇಲ್ಲಮ್ಮ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇವಾಸಿ."

ಎಲೆ ಮಾರುವ 'ಪಾರೊತಿ' ಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಗುಳಗುಳನೆ ನೀರುಕ್ಕಿ

ಹನಿಗಳು

ಬಂದಿತು. 'ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹೊಲೆಯೆ?' ಎಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು.

ಈಗ 'ಹೊಲತಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಕು—ಅಂದು ವಾರ್ವತಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿದ ನೀರಿನ ನೆನಪು ನನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೋಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತು

ಎಂಟು ಹತ್ತು ಜನ ಕುಳಿತು ಮಾತು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಅಯ್ಯಾ! ಮನುಷ್ಯ ಇದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಸಂಗೀತಗಾರನಾಗಿರಬೇಕು— ನಮ್ಮ ಪಿಟೀಲು ಅನಂತರಂಗಯ್ಯನ ಹಾಗೆ!”

“ಅಯ್ಯೋ ಪಿಟೀಲು ಕಲಿತರೆ ಏನಯ್ಯಾ! ಸೂಳೆಯೂ ಕಲಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ, ಝಂಕಂತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವೈಫಸರಾದರೆ—”

“ಅದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲವ್ವ. ಕಸರತ್ತು ಮಾಡಿ, ಋವತ್ತಾಗಿ ತಿಂದು, ಸ್ಯಾಂಡೋ ಮರಿಯಾಗಬೇಕೋ—ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—”

ಹೀಗೆಯೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದನ್ನು, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ದನ್ನು, ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾಳಯ್ಯನೆಂಬವನು “ನೀವು ಯೇಳೋದೂನೆ ಆಗಲಿ ಬುದ್ದಿ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಯೇಳೋದು: ನೇಗಿಲಿಡ್ಡಿ ಉಳಬೇಕು, ಬೆಳೆಬೇಕು, ಕುಯ್ಯಬೇಕು, ತಿನ್ನ ಬೇಕು—ಪಸಂದಾಗಿರಬೇಕು” ಎಂದ.

ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಘೊಳ್ಳೆಂದರು.

ಕಾಳ ಹೇಳಿದ:

“ನೀವು ತಿಳಿದೋರು ನೆಗಬಾದು. ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾ ಇದ್ದರೆ ಒಗರಾ ಗಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಬ್ಬಿಣ ಎಚ್ಚೆ ಇರ್ಲಿ. ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯ ಬೇಕಾದಂಗಿರಿ. ಬೇಡಾ ಅನ್ನಾಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಎಚ್ಚೆ ಇರ್ಲಿ.”

ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಾತು!

ಕಾವ್ಯ

ನಿಶೆಯ ಶೀತಲಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಇಳಿಹೊತ್ತು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ. ಕೊಳದ ಹೊಂದೆರೆಗಳು ಕಾಳಿಮವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ಗೋಧೂಳಿಯ ಅವಸಾನ ಸಮಯ.

ಕೊಳದ ತೀರದ ಕಲ್ಲು ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ನೀರನೀರೆಯರಿಬ್ಬರು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಅಡಗಿದ್ದರು. ತನ್ನ ವಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರೆಯ ತಲೆಯ ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತ ನೀರನು ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಎನೋ ಅವ್ಯಕ್ತಮಧುರವಾಗಿ ಪಿಸುಗುಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಭೂಮಿಗೆ ಇರುಳಿನ ಜವನಿಕೆ ಪೂರ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು. ಗುಂಡಾದ ಹೊನ್ನಿನ ಕಾಂಡಸಟದಲ್ಲಿ ರೇಖಿಸಿದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರದಂತಿತ್ತು—ಆ ನೀರನೀರೆಯರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಚಂದ್ರ ಬಿಂಬವು ಬಂದು ನಿಲಲು.

ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಎರಿ, ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಅವೂರ್ವ ಕಳೆಯನ್ನು ಆ ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರಿ ಸುತ್ತ ಹರಿಸಿತು.

ಕೊಳದ ಕಿರುದೆರೆಗಳು ಚಂದ್ರಬಿಂಬಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿಕ್ಕಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಂಧ್ಯಾಸಮೀಪವನ್ನು ತಂದು ಚೆಲ್ಲಿಹೋದ ಒಂದು ಅಪಾರ್ಥವ ಸುಗಂಧವು ವಾಯುಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಜಾರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆವೃದೋ ಒಂದು ತಂತಿ ಮಿಡಿಯಿತು.

‘ಇದೂ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ’ ಎನಿಸಿತು.

ಒಂದು ಹನಿ!

ಮಹಾ ಸಾಗರವು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಘೂರ್ಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹತ್ತೂ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಗಳು ಬಂದು ಸಾಗರವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಭುಜ ಬಂದಂತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಬಂದು ಸಂಗಮವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮಳೆಮೋಡದಿಂದ ಬಂದು ಹನಿಯು ಚಾರಿತು. ಚಾರಿ, ತಾಸು ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿರುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಅದನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊನಲುಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಬಿರಗಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನೂ ಅವುಗಳನ್ನೂ ತುಲನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಿಗ್ಗಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು.

ಅದರ ತಡೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಗಭೀರ ಹೃದಯದ ಕಡಲು ಪ್ರೀತಿಯ ನಗುವುಕ್ಕಿಸುತ್ತ “ಬಾ! ಬಾ! ಇಷ್ಟು ಸಿಗ್ಗೀಕೆ? ನಿನ್ನಂತಹ ಹನಿಗಳು ಕೂಡಿಯಲ್ಲವೆ ನಾನು ಹೀಗೆ ಬಿಳಿದಿರುವುದು. ಬಾ! ಸಿಗ್ಗಿಸುಳಿ!” ಎಂದು ಕೈ ನೀಡಿ ಕರೆಯಿತು.

ಹನಿಯು ಆನಂದದಿಂದ ಪರವಶವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಚಾರಿತು. ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಿತು!

